İÇİNDEKİLER

Sayı 53 *EYLÜL 2016*

3 **MERHABA**

4 **HABERLER**

6 **DARBELER, KADINLAR VE HAYATI SAVUNMAK**

9 **PETROL-İŞ'Lİ KADINLAR KONUŞUYOR**
KONUMUZ: EMEKLİLİK, KIDEM TAZMİNATI ve YIPRANMA PAYI

12 *Evimizdeki tehlikeli kimyasallara dikkat!*
TEMİZLİK MADDELERİ HAYATIMIZI TEHDİT EDİYOR

14 **BİLGE KIZ**

15 **PETROL-İŞ GEBZE ŞUBESİ KADIN KOMİSYONU'NDAN MEKTUP VAR**

16 **HAKLARIMIZ**
KAYIT DIŞI KADIN ÇALIŞANI BES DE GÖRMÜYOR

18 *Evde oturmamak için kursa gitti, ahşap yakarak harikalar yaratıyor*
"BUNDAN SONRA HAYALİM BU"

22 *Şiddeti, failine yönelerek çözmek...*
KADINA YÖNELİK ŞİDDETİ ÖNLEMEYE DAİR

26 *Petrol-İş Genel Merkezi'nin yeni kadın yüzü:*
ÜRETKENLİĞİN VE ESTETİĞİN SİMGESİ EMEKÇİ KADIN

30 **KADIN AJANDASI**
Kadınları yakından ilgilendiren önemli tarihler, yıldönümleri, kadın öncüler...

32 **KADINLAR MATİNESİ**
İngiltere'de kadınların oy hakkı mücadelesi ve Diren!-Süfrajet filmi üzerine:
"YASALARI ÇİĞNEYEN DEĞİL YASALARI YAPAN OLMAK İSTİYORUZ"

34 *Yoksulluğun fotoğrafında simgeleşen Florence Owens Thompson*
"GÖÇMEN ANNE"NİN HİKAYESİ

37 **PETROL-İŞ TARİHİNDEN KADINLAR**
Birleşik Alman İlaç'ta grev...
30 YIL ÖNCE DE İŞ GÜVENCESİ İSTİYORDUK...

38 **KADINLARDAN ÖYKÜLER**
ZIKKIM

40 **SAĞLIK**
Vardiyalı çalışma, hem sağlığı hem iş güvenliğini yakından ilgilendiriyor
VARDİYALI ÇALIŞMA, DÜZENSİZ UYUMA VE SAĞLIĞA ETKİLERİ

42 **EVET, MUTFAKTA BİRİLERİ VAR!**
Likopen içeren pratik tarifler
SOFRANIZIN KIRMIZISI BOL OLSUN!

MERHABA

Petrol-İş Kadın Dergisi'nin 53. sayısıyla karşınızdayız. Bundan sonra, üç aylık periyodlarla çıkacak olan Petrol-İş Kadın Dergisi'nin bu sayısı da yine dopdolu içeriğiyle elinize geçecek.

Üç ayda çok şey değişti, hepimizi derinden etkileyen olaylar yaşandı. 15 Temmuz'da bir darbe girişimiyle karşı karşıya kaldı bütün Türkiye. Bu girişime karşı sokaklarda hayatını kaybedenlerin içerisinde birçok kadın bulunuyor. Toplumu yakından ilgilendiren önemli olaylarda kadınlar her zaman ön saflarda yer almıştır, alıyor da...

Sendikamızda kadınlar açısından bazı olumlu gelişmeler var. Gebze Şubesi'nde bir süredir kadın komisyonu olduğunu ve ilk etkinliklerini 8 Mart'ta gerçekleştirdiklerini öğrendik. Gebze Şubesi Kadın Komisyonu'na çalışmalarında başarılar diliyoruz. Komisyon adına gönderdikleri mektubu ilgili sayfalarımızda paylaştık...

Bu sayıda başlattığımız "Petrol-İş'li Kadınlar Konuşuyor" köşesine ilgi yoğundu. İlk konumuz emeklilik, kıdem tazminatı ve yıpranma payıyla ilgili... Kadın üyelerimiz konuyla ilgili sorunlarını, taleplerini dergimiz için yazdılar...

Sadece üye kadınlar değil, üye eşi kadınlar da dergimizi yakından takip ediyor. Bandırma şubesinden üye eşi Gül Kurt, ahşap yakma sanatıyla harikalar yaratıyor. Sayfalarımıza misafir edelim dedik...

Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi geçtiğimiz aylarda "Evimizdeki Tehlikeli Kimyasallar!" broşürü yayınladı. Hem evde hem işte temizlik maddeleri kullanan, üretiminde bulunan kadınları yakından ilgilendireceğini düşündüğümüz bu broşürü, sendikamız, Petrol-İş'li kadınlar için yeniden basıyor. Dergimizle birlikte almayı unutmayın...

Bireysel Emeklilik Sistemi yasalaştı, 1 Ocak 2017'de uygulamaya başlayacak. Kadınlar açısından ne anlam taşıdığını, kimleri kapsayıp kapsamadığını Av. Sevda Bayramoğlu Haklarımız köşesinde yazdı.

Artık bir bilge kızımız var... Hem neşeli, hem akıllı hem de çalışan kadınların gündemini yakından takip eden "Bilge Kız" köşesini Elif Ülker yazdı... Beğenerek okuyacaksınız...

Kadına yönelik şiddet, giderek artıyor ve çözüm konusunda hala ileriye doğru bir adım atılabilmiş değil. Sosyolog Sibel Dağ, şiddeti, failine yönelerek çözmenin gerekliliğini vurguluyor... İlgili sayfalarımızda...

Petrol-İş Sendikası'nın genel merkez binasına girdiğinizde artık bir rölyef karşılıyor bizleri. Rölyefteki kadın figürü, bugüne kadarki klasik kaslı erkek figürlerine alternatif olarak mekandaki erilliği dengelemeyi ve olumlu enerjiyi yükseltmeyi amaçlıyor... Rölyef ortaya çıkartan sanatçılardan dinledik...

Kadın ajandası köşesinde kadınlar açısından önemli tarihler, dönüm noktaları ve kadınların tarihinde rol oynamış kadın öncülere yer verdik... Elif Ülker'e emeği için teşekkür ediyoruz...

Fotoğraflarda Simgeleşen Kadınlar köşemizde bu sayıda yoksulluğun simgesi halinge gelen "Göçmen Anne" Florence Owens Thompson'un hikâyesi var...

Petrol-İş Tarihinden Kadınlar'da 1985 yılında Birleşik Alman İlaç Fabrikası'nda gerçekleştirilen greve ve grevde öne çıkan kadınlara yer verdik...

Öykü, sinema, sağlık ve yemek sayfalarımız yine birbirinden ilginç konularla dolu... İyi okumalar...

petrol-iş kadın

Yerel Süreli Yayın
Petrol-İş Dergisi'nin özel ekidir.
Üç ayda bir yayınlanır
Eyllül 2016'da basılmıştır.

Petrol-İş Merkez Yönetim Kurulu
Ali Ufuk Yaşar / *Genel Başkan*
Ahmet Kabaca / *Genel Sekreter*
Turgut Düşova / *Genel Mali Sekreter*
Mustafa Mesut Tekik / *Genel Örgütlenme ve Eğitim Sekreteri*
Ünal Akbulut / *Genel Yönetim Sekreteri*

Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası adına Sahibi: Ali Ufuk Yaşar, Genel Başkan
Sorumlu yazı işleri müdürü: Ahmet Kabaca, Genel Sekreter

Genel Yayın Yönetmeni
Selgin Zırhlı Kaplan

Tasarım & Uygulama
Petrol-İş Kadın Servisi

İdare Yeri:
Altunizade Mah. Kuşbakışı Cad. No: 23 Altunizade
81180 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 474 98 70 (10 hat)
Faks: (0216) 474 98 67

Baskı: HEM Tanıtım
Kirazlıtepe Mah. Malkoç Cad. No: 1 Üsküdar, İstanbul

www.petrol-is.org.tr/kadindergisi *kadin@petrol-is.org.tr* *www.facebook.com/petroliskadindergisi* *twitter.com/PetrolisKadin*

VIII. Sosyal İnsan Hakları Ulusal Sempozyumu'nun başlığı Toplumsal Cinsiyet

2009 yılından beri düzenlenen, bazılarına Petrol-İş Sendikası'nın da destekçi olarak katıldığı Sosyal İnsan Hakları Ulusal Sempozyumu'nun (SİHUS) sekizincisi 25-26 Ekim 2016 tarihlerinde Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü tarafından Kocaeli'nde düzenlenecek.

"Neoliberal yaklaşım ve uygulamaların olumsuz etkilerine karşı, "insan hakları olarak sosyal haklar"ın disiplinlerarası bir yaklaşımla evrensel değer ve ilkeler ile kural ve uygulamalar çerçevesinde ele alınıp incelenmesini ve tartışılmasını, sosyal insan hakları bilgi ve bilincinin geliştirilip güçlendirilmesi" amacıyla 2009 yılından beri düzenlenen ve bazılarında Petrol-İş Sendikası'nın da mali destekçi olarak yer aldığı Sosyal İnsan Hakları Ulusal Sempozyumu'nun (SİHUS) sekizincisi 25-26 Ekim 2016 tarihlerinde Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü tarafından Kocaeli'nde düzenlenecektir. Sempozyumun bu seneki başlığı "Sosyal İnsan Hakları ve Toplumsal Cinsiyet". Diğer yıllardan farklı olarak bu sene bildiri konularının arasına "Sanat ve Sosyal İnsan Hakları" da eklenmiş.

Toplumsal cinsiyet ana başlığıyla sempozyumda sunulacak bildiriler şöyle:

Refah Devletinin Kurucu Belgelerinde Kadının Adı Yok: Beveridge Raporunun Cinsiyetçi Karakteri

Çalışma Hakkı ve Toplumsal Cinsiyet Sorunu: İstihdam Garantisi Programları

Sen'den Nussbaum'a Yapabilirliklerin Tanımlanması Sorunsalı Yanlış Bilinç Mi, Yapısal Eşitsizlikler Mi?

Müziğin İzinde: Türkiye'de 1980'den Günümüze Rock Müzikte Sosyal Haklar

Uluslararası Sendikal Harekete İlişkin Heteroseksüel-Hegomonik Bir Söylem Sorgulaması

Sosyal Haklardan Şehir Hakkına: Barış Bıçakçı Eserleri Üzerine Bir İnceleme

Sosyal Hakların Edebiyatta Ele Alınışı: Yaşar Kemal Röportajları

Gelir Dağılımı Adaletsizliği İçin Bir Çıkış Yolu: Sosyal Güvenlik Sistemi Politikalarını Feminist Kuramla Ele Almak ■

Sempozyum web adresi:
http://sosyalhaklar.net/2016/2016index.htm

Güney Kore'de greve çıkan Samsung çalışanı 30 bin kadının talebi:

EŞİT ÜCRET, EŞİT SAYGI

Güney Kore'li Samsung çalışanı 30 bin kadın, ücret ayrımcılığı ve eşitsiz uygulamalara karşı grev başlattılar. Kadınların eylemi, hem şirket hem ülke tarihi açısından bugüne dek rastlanmamış bir protestoya dönüştü.

Güney Kore'li kadınlar, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'ne (OECD) üye ülkeler arasında, kadın-erkek ücret uçurumunun en fazla olduğu ülkede yaşıyorlar: % 40. Bu rakam, OECD ortalamasının (% 15.8) 2.5 katından fazla.

Yaklaşık 30 bin Samsung çalışanı kadın, ücretleri erkek meslektaşlarıyla eşitleninceye ve yönetim düzeyinde üç kadın alınıncaya kadar işe dönmeyeceklerini açıkladılar.

51 milyon nüfuslu Güney Kore'de kadınlar nüfusun % 50'sinden biraz fazla. Bununla birlikte, Güney Kore'de 1787 şirket bulunuyor. Bu şirketlerin CEO'sunda yer alan kadın sayısı sadece 13. Sayısı 5201'i bulan üst düzey yönetici içerisindeki kadın oranı ise sadece % 1.5.

Çoğu kadın çalışandan oluşan Samsung İnsan Kaynakları bölümü, 30 bin çalışanın yerini doldurmanın 8-10 ay süreceğini, bunun da şirketin çalışmasını yaklaşık bir yıl sekteye uğratacağını açıkladı.

Yonsei Üniversitesi İktisat bölümü öğretim üyesi Shin JinHo, Samsung'un greve çıkan kadınları işten çıkarabileceğini, ya da gururunu bir kenara bırakarak yıllar önce yapması gerekeni yapabileceğini, yani kadınlara eşit ücret ve eşit saygı göstererek durumu düzeltebileceğini ifade ediyor.

Samsung'un kadın çalışanları, bütün talepleri karşılanıncaya kadar hiçbir kadının grev hattını geçmeyeceğini, işbaşı yapmayacağını vurguladılar.

Grevin öncüsü kadınlar, bu grevin sadece Samsung'u ilgilendirmediğini, tüm ülkede Ulusal Ücret Eşitliği Reformu için mücadeleye esin kaynağı olacağı görüşündeler. ■

IndustriALL'den işyerinde kadına yönelik şiddete karşı kampanya kararı

Petrol-İş'in de dünya örgütü IndustriALL Küresel Sendika, MENA (Ortadoğu ve Kuzey Afrika) ülkelerinde işyerinde şiddetle mücadele amacıyla yaklaşık bir yıl sürecek bir kampanya kararı aldı.

IndustriALL ve FES (Friedrich Ebert Vakfı) ortaklığıyla Tunus'ta düzenlenen bir atölyeyle, MENA (Ortadoğu ve Kuzey Afrika) bölgelerindeki IndustriALL Küresel Sendika'ya bağlı sendikalardan kadın sendikacılar, işyerinde kadına yönelik şiddete karşı yaklaşık bir yıl sürecek bir kampanya başlattılar.

Dokuz MENA (Ortadoğu ve Kuzey Afrika) ülkesinden otuz üç kadın sendikacının katıldığı işyerinde toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddetle mücadele atölyesi 28-30 Temmuz 2016 tarihlerinde yapıldı.

Atölyeye katılanlar, yaptıkları konuşmalarda işyerinde kadına yönelik şiddetin arttığını ve yasaların çoğunluka kadınları işyerinde tacize karşı koruyamadığını dile getirdiler. Bazı katılımcılar kadınların işyerinde erkeklerin bağırmalarına ve uygunsuz hareketlerine maruz kaldıklarını da ekledi. Hamile kadın işçilerin ağır yüklü işlerde çalışmaya devam ettirilmeleri nedeniyle düşük yaptıkları da eklenenler arasında.

IndustriALL genel sekreter yardımcısı ve kadın sekreteri Monika Kemperle şöyle konuştu:

"*Kadınlar işyerinde her tür şiddete maruz kalıyorlar. Sendikalar tacizi durdurmak için önemli rol oynayabilir. Industriall Ortadoğu ve Kuzey Afrika kadın ağının bir yıllık kampanyası konuyla ilgili farkındalık oluşturmak için çok önemli. Ayrıca, sendikaların karar mekanizmalarında daha çok kadın olması işyerinde kadın haklarının daha iyi savunulmasını sağlayacaktır.*"

Katılımcılar, erkek egemen işyeri ve sendikalarda toplumsal cinsiyet eşitliği önündeki engelleri de tartıştılar. Çocuk bakımı ve ev içi sorumlulukları nedeniyle kadınların sendika toplantılarına katılmalarının zorluğuna dikkat çekildi, karar verici olarak sadece erkekleri kabul eden geleneksel kalıpların sonucu olarak sendikalara katılımları önündeki engellere değinildi. Atölyede, ayrıca sendikaların kampanyalar, farkındalık eylemleri ve toplu sözleşmelerden yararlanarak kadın hakları için mücadele yöntemleri üzerine konuşuldu.Katılımcılar, son olarak IndustriALL yapılarında % 40'lık kadın temsilini desteklediklerini açıkladılar. ■

İstanbul Kadın Müzesi Uluslararası Kadın Müzeleri Konferansı düzenliyor:

Kadın Müzesi: Toplumsal Bellek Merkezi ve Kapsayıcı Mekân

İstanbul Kadın Müzesi, 20-22 Ekim 2016 tarihlerinde düzenleyeceği uluslararası konferansla kadın müzelerinin toplumsal değişim ve demokratikleşme sürecinde oynadığı rolü tartışacak.

İstanbul Kadın Müzesi'nin konferansla ilgili açıklama metnine göre, düzenlenme amacı ve içeriği şu şekilde ifade ediliyor: "*Kapsayıcı çalışma konseptiyle uluslararası kadın müzeleri topluluğuna 2012 yılında katılmış olan İstanbul Kadın Müzesi bu konferansın konseptini geliştirdi. Konferans; kapsayıcı konseptle çalışarak günümüzde her zamankinden fazla gereksinim duyduğumuz toplumsal barış tesisine katkı yapan kadın müzelerinin kendi toplumlarındaki farklı kültürleri ve kültürel kimlikleri sunma deneyimlerini paylaşma fırsatı sunmak amacıyla organize ediliyor.*

■ *Konferansta kadın müzelerindeki; tarihi, sanatı, toplumsal cinsiyetleri ve toplumu yansıtma stratejilerinin teorik, eleştirel ve uygulama yöntemleri hakkında tartışılacak;*

■ *Hatırlama kültürü, çeşitlilik, kapsayıcılık prensibi ile çalışan kadın müzeleri arasında iletişim sağlanacak;*

■ *Farklı ülkelerden gelen meslektaşları ile Türkiyeli müze profesyonelleri arasında kalıcı ilişkilerin oluşması ve ortak projelerin tartışılması teşvik edilecek.*

Konferansın uzun vadedeki önemli kazanımlarının başında, Türkiye'deki üniversitelerin müzecilik bölümlerinin öğrencileri, müze profesyonelleri, akademisyenler ve kültür alanındaki diğer aktörler için "toplumsal cinsiyet", "hatırlama kültürü", "kolektif hafıza" ve "kapsayıcılık (inclusion)" bağlamlarında yeni bakış açıları ve çalışma alanları açılmasını hedefliyoruz."

Kaynak:
www.istanbulkadinmuzesi.com

DARBELER, KADINLAR ve HAYATI SAVUNMAK

Geçtiğimiz yaz, ülkemiz tam anlamıyla bir karmaşa yaşıyordu. 15 Temmuz 2016'da, devlet kurumlarına, eğitim kurumlarına, orduya, askeri okullara, sendikalara sızmış bulunan FETÖ terör örgütü, uzun süredir yaptığı hazırlıklarla hayatlarımıza büyük bir darbe indirmeye hazırlanıyordu. Zamanında müdahale ve kadın-erkek sokaklara dökülen vatandaşlar, darbe girişimini engellemede büyük rol oynadı. Darbe girişimi başarılı olsaydı neler olacağını tahmin etmek imkansız, kadınlar açısından kesinlikle iyi olmayacağı ortada. Darbe girişimine karşı sokağa çıkan pek çok insan hayatını kaybetti. Ölenlerin bir kısmı da kadındı. Kadınların demokrasiyle ve hayatla kopmaz bağları var, hayatı savunmak için ön saflarda olmuşlardır her dönem...

Herkes için demokrasi, herkes için eşitlik

Darbe engellendi ancak tehlike bitmedi. Bu tehlikeleri bertaraf etmek için bir dizi önlem alınıyor, tüm yurtta olağanüstü hal ilan edildi.

Darbe girişimini duyduğunda komşusu Sema Tutar'ı da yanına alarak kocasının kamyonuna atlayan ve Taksim Meydanı'na giden 50 yaşındaki Şerife Boz, kadınların neler yapabileceğini gösteren örneklerden biri

Darbeyle ve fetö terör örgütüyle bağlantılı olduğu düşünülen on binlerce insan işten atıldı, malvarlığına el kondu, yurtdışına kaçabilenler kaçtı... Öte yandan, sendikalardan, basından, akademi ve eğitim dünyasından pek çok insan, bu soruşturma kapsamında mağdur olduğu da biliniyor. Hükümet bununla ilgili bir açıklama yaparak mağdur olanların başvurmaları halinde tekrar değerlendirme yapılacağını, yanlışlık yapıldıysa düzeltileceğini belirtti. Umarız yapılan tüm hatalar bir an önce düzeltilir ve darbe girişimiyle uzaktan yakından ilgisi olmayanların mağduriyeti giderilir.

Kadın cinayetleri de kadına şiddet de artıyor

Kadınların darbe girişimlerinde gövdelerini siper etmeleri, canlarını vermeleri onlara yönelik insanlık dışı suçları azaltmıyor ne yazık ki... Toplumda kadın erkek eşitliğinin kurulamaması, gerek eğitimden siyaset yaşamına katılım, gerekse ücretlerdeki eşitsizlik, ve en önemlisi, kadının insan haklarının yasalarla yeterince korunamamasının sonucu olarak; iyi hal indirimleri vs. de eklendiğinde, giderek yukarı doğru artan bir şiddet grafiği kaçınılmaz oluyor.

Rakamlar durumun ciddiyetini gösteriyor

2016'nın Ocak-Ağustos dönemi için Bianet'in tuttuğu çetele, durumun sadece basına yansıyan kısmıyla bile ne kadar vahim olduğunu gösteriyor. Bu rakamlara göre, 2016'nın ilk sekiz ayında öldürülen kadınların sayısı 174. Öldürülme sebeplerinden yüzde 25'i boşanma ya da ayrılma isteği. Yaklaşık yüzde 15'i koruma kararına rağmen gerçekleşmiş. Erkekler, kadınları boğarak, ateşli silahla, baltayla, bıçaklayarak, boğazını keserek, darp ederek ya da benzinle yakarak öldürmüşler. Ve tüm bunlardan iyi hal indirimi alarak kısa süre sonra tekrar sokaklara dönmüşler. Kadınların yaklaşık

yüzde 60'ı eski veya mevcut eşleri/ partnerleri tarafından öldürülmüş. Yılın sekiz ayında tecavüze uğrayan kadınların sayısı toplam 83. Sekiz ayda şiddete uğrayan toplam kadın sayısı 242. Taciz vakaları da 279 olarak belirtilmiş.

İşsizlik ve kayıtdışı çalışma

TÜİK, Eylül 2016'da açıkladığı *İşgücü İstatistikleri, Haziran 2016* raporuna göre, nüfusun yaklaşık yarısını yine kadınlar oluşturuyor. Yaşı 15'in üzerinde olan 29 milyon 674 bin kadından sadece 9 milyon 794 bini (% 28,9) işgücüne katılıyor. Ancak 1 milyon 218 bini işsiz. İşgücüne dahil olan ve herhangi bir işte istihdam edilen **8 milyon 576 bin** kadının 6 milyonu tarım dışı işlerde, 2 milyon 574 bini ise tarım alanında istihdam ediliyor. Tarım alanında istihdam edilen kadınların 2 milyon 426 bini (% 94,3'ü) kayıtdışı. Tarımdışı alanda ise kadınların kayıtdışılık oranı % 24,5 (1 milyon 473 bin).
İstihdam edilen 8 milyon 576 bin kadının 3 milyon 900 bini kayıtsız işlerde çalışıyor. Buna göre, kadın istihdamının **yüzde 45,5'i kayıtdışı** oluyor. (Erkeklerde bu oran, 2016 için % 28.9 olarak açıklandı).
İşsiz ve kayıtdışı kadınlara ek olarak, işgücüne hiç dahil olmayan 19 milyon 881 bin kadın sözkonusu. Aynı TÜİK raporuna göre, işgücüne dahil olmayan kadınların % 56.2'si ev kadını, % 13.2'si çalışamaz durumda (hasta veya engelli), % 11.1'i eğitimine devam ediyor, % 7.4'ü çalışmaya uygun olup iş aramıyor, % 5'i emekli, % 1.3'ü iş bulma ümidini kaybetmiş durumda. Kalanlar ise uygun iş olursa işbaşı yapabileceklerini belirtmiş.

Geçici istihdam büroları çalışmaya başladı

Geçtiğimiz sayıda yayınladığımız istatistiklere göre, TÜİK'in Şubat 2016 - Haziran 2016 işgücü istatistiklerini karşılaştırdığımızda, kadınlardaki işsizlik oranı % 12.9'dan % 12.4'e gerilemiş olduğunu görüyoruz. İşsizlikteki bu azalma, kesin olmamakla birlikte, geçici istihdam bürolarının faaliyetlerindeki artışa bağlı olabilir. Pek çok işyerinde şimdilik düşük oranda da olsa geçici işçilik uygulamaları başladı.

Kadınlar her yerde emeğinin hakları için direnişte

İşsizlik rakamlarına ek olarak, pek çok kadın, çok kötü koşullarda çalışıyor, kötü koşullara sendikaları aracılığıyla karşı koymaya kalktıklarında da kapıya konuluyor.
Ülke genelinde yaklaşık 200 mağazası bulunan **Tedi** Mağazacılık, çoğunluğu sağladıktan sonra sendikalı olmak için Limter-İş'e başvuran 30 işçisini işten çıkardı. 2 Ağustos'tan beri direnişteler. Ohal nedeniyle direniş çadırları kaldırıldı. 10'u kadın Tedi direnişçileri, çadırları olmasa da, Tedi mağazaları önünde protesto eylemlerini sürdürüyorlar.

23 Mayıs'tan beri direnişlerini sürdüren **Avon** işçileri ise mahkeme aşamasında. DGD-Sen'e üye oldukları gerekçesiyle işten atılan 8 kadın işçi, direnişleri sırasında bazı kazanımlar da elde etmişlerdi. Kadınların ayrıca kreş, hamilelik yardımı, 8 kilolunun üzerindeki koliler için makine, meslek hastalıkları maliyetlerinin işveren tarafından karşılanması ve regl dönemlerinde izin kullanma talepleri de var. 64. gününde çadırlarını toplayan Avon direnişçileri, işyerinin sendikayı kabul etmediğini ancak edinceye kadar mücadeleyi sürdüreceklerini dile getirdiler. İşe iade davası 21 Aralık tarihine ertelendi.
Pek çok işkolunda ve işyerinde, kadın işçiler, sendikasız, güvencesi, iş güvenliğinden yoksun koşullarda işverenlerin bütün dayatmalarını kabul ederek çalışmak zorunda kalıyor. Yasalar, güvenceyi, emekliliği garanti edecekleri yerde kadınların emeğini "birincil görevleri (!) annelikten kalan zamanda yapılan iş" olarak değerlendirdiğinden, yarı zamanlı, geçici, belirsiz işlerde genellikle kadınlar çalışıyor. Sendikalar, bu yeni duruma uygun örgütlenme modelleri geliştirmediği takdirde yakında kadın işçileri örgütleyemeyecek hale gelecek. Kadınları örgütleyemeyen sendikaların mücadelesi de eksik kalacaktır.

TÜİK İşgücü İstatistikleri, Haziran 2016 (Yayınlanma tarihi: Eylül 2016)

	Toplam		Erkek		Kadın	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
15 ve daha yukarı yaştakiler			(Bin)			
Nüfus	57 818	58 686	28 555	29 012	29 262	29 674
İşgücü	30 141	30 778	20 683	20 984	9 458	9 794
İstihdam	27 261	27 651	18 900	19 075	8 361	8 576
Tarım	5 998	5 577	3 155	3 003	2 842	2 574
Tarım dışı	21 263	22 074	15 745	16 072	5 518	6 001
İşsiz	2 880	3 127	1 782	1 909	1 097	1 218
İşgücüne dahil olmayanlar	27 677	27 908	7 873	8 028	19 804	19 881
			(%)			
İşgücüne katılma oranı	52,1	52,4	72,4	72,3	32,3	33,0
İstihdam oranı	47,1	47,1	66,2	65,7	28,6	28,9
İşsizlik oranı	9,6	10,2	8,6	9,1	11,6	12,4
Tarım dışı işsizlik oranı	11,7	12,2	10,0	10,4	16,4	16,7
15-64 yaş grubu						
İşgücüne katılma oranı	57,0	57,5	78,0	78,0	35,9	36,8
İstihdam oranı	51,4	51,5	71,2	70,8	31,6	32,1
İşsizlik oranı	9,7	10,4	8,8	9,3	11,9	12,7
Tarım dışı işsizlik oranı	11,7	12,3	9,9	10,5	16,5	16,8
Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı	17,7	19,4	15,5	17,4	21,8	22,9

Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Ücret uçurumu giderek büyüyor

Tüm dünyada kadın çalışanlar, sendikaların kadın birimleri ücret eşitliği konusunda mücadele başlatmış durumda. Birçok yerde "EŞİT ÜCRET" kampanyaları devam ediyor. OECD rakamlarına göre, Güney Kore, kadın-erkek ücret uçurumu sıralamasında % 36,6 ile birinci sırada. Bunu, % 26,6 ile Japonya, % 20,5 ile Hollanda takip ediyor. Türkiye, % 20,1 ile dördüncü sırada. Ortalamanın % 15.8 olduğu grafikte, Yeni Zelanda, % 5.6'lık oranla kadın-erkek ücret farkının en az olduğu ülke.

Kadına yönelik şiddetin yeni boyutu, giyim tarzına müdahale

Avrupa'da son dönemlerde başörtülü kadınların uğradığı saldırılar ve ülkemizde şortlu kadınlara yapılan bazı saldırılarla kadına yönelik şiddet farklı bir boyut kazandı. Örneğin, Amsterdam'da başörtülü bir kadının kafasına cam şişe atıldı, bir diğerinin çarşafı yakılmaya çalışıldı, diğeri darp edildi... Kadının insan hakları açısından kabul edilemez bu olaylara benzer şekilde İstanbul'da otobüste yolculuk ederken şort giydiği için saldırıya uğrayan hemşire Ayşegül Terzi'nin yaşadıkları, kadınların sokağa çıkma özgürlüğüne yönelik bir saldırı olarak tanımlanabilir. Dikkati çeken nokta, nasıl giyinirse giyinsin, hedefte olanın da şiddete uğrayanın da her daim kadınların olması. Bu gidişe ancak kadınlar biraraya gelerek dur diyebiliriz...

Evde de işte de çalışırken ölüyoruz

Basına yansıdığı kadarıyla evde ve işte çalışırken hayatını kaybeden kadınlardan haberdar oluyoruz. Ancak biliyoruz ki basına yansıyanlar gerçekleşenlerin küçük bir bölümünü oluşturuyor. Kadınlar, ev işi yaparken yeterince bilgilendirilmedikleri için ya da sahip oldukları gücün fazlasını kullandıkları için, ya da bebek büyütürken uykusuzluktan dikkatleri dağınık olduğu için; işyerinde pek çok etkene bağlı olarak iş kazaları geçirerek hayatını kaybediyor. Kimyasallar, beden ölçülerine uygun olmayan tehlikeli makineler, uykusuzluk, dikkat dağınıklığı bunlardan bazıları.

"*Gaziantep'te bayram temizliği yaparken 3'üncü kattaki pencereden düşen 33 yaşındaki Ayşegül Ağaç yaşamını yitirdi. Ayşegül, iki çocuk annesiydi.*"

"*Antalya'da çamaşır suyu ve tuz ruhu ile temizlik yapan Meryem Kasap zehirlenerek hayatını kaybetti. 34 yaşındaki Kasap'ın kalbinin durduğu ve beyin kanaması geçirdiği belirtildi.*"

"*Antalya'nın Serik ilçesinde çalıştığı seradan 3 aylık bebeğini emzirmek için motosikletle yola çıkan Burcu Haş, evine 100 metre kala kontrolünü yitirerek motosikletten düştü. Başını asfalta çarpan Haş, 20 metre sürüklendikten sonra yaşamını yitirdi.*"

Son iş kazaları istatistiklerine göre geçtiğimiz yıl farklı işkollarında çalışan 120 kadın işçi hayatını kaybetti. 2016'nın ilk sekiz ayında iş kazalarında hayatını kaybeden kadınların sayısı ise 70'i buluyor. Bu rakamlar, tarım alanında ücretsiz aile işçisi olarak çalışan ve kayıt dışı işlerde çalışan kadın işçileri kapsamıyor. Kadın işçilerin hayatını kaybettiği sektörlerin başında tarım sektörü geliyor. Bunu sırasıyla eğitim büro çalışanları, sağlık, tekstil, metal, kimya izliyor.

Kadın dayanışması şart

Gerek iş yaşamında gerek toplumsal yaşamda, sendikalarda, sivil toplum örgütlerinde, meslek örgütlerinde kadınların ortak sorunları için birlikte hareket etmeleri, çözüm için daha güçlü olmalarını sağlayacaktır. Yaşasın kadın dayanışması... ■

Gelişmiş ülkelerde kadın-erkek ücret farkı

Belli başlı OECD ülkelerinde tam zamanlı ücretlerde kadın-erkek arasındaki yüzdelik fark

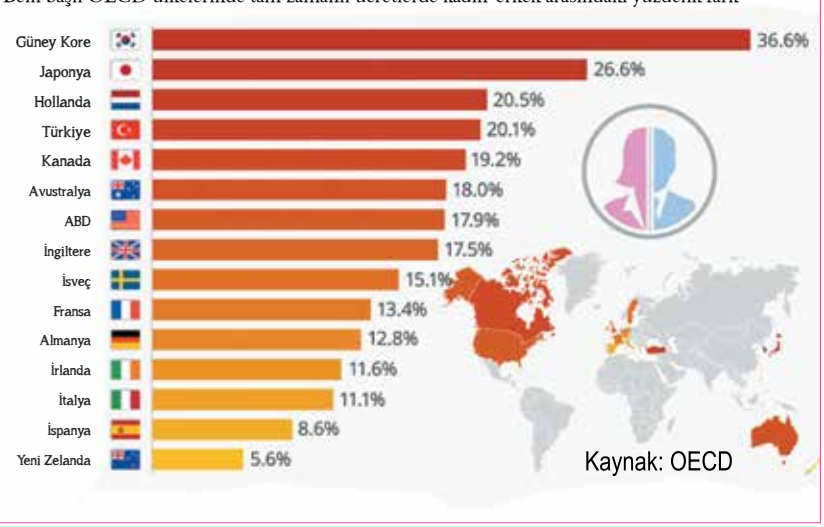

PETROL-İŞ'Lİ KADINLAR KONUŞUYOR

Petrol-İş'li kadınlar konuşuyor köşesine hoşgeldiniz... Bu sayıdan başlayarak, dergimizin bundan sonraki her sayısında sizlerin talepleri ve ihtiyaçlarından yola çıkarak birlikte belirlediğimiz konuyla ilgili görüşlerinizi bu sayfalarda yayınlayacağız. Amacımız taleplerinizin daha yüksek sesle dile getirilmesi ve kadınların sendika içerisinde daha görünür hale gelmesi... Bu sayıda konumuz, en çok talep edilen konulardan* "emeklilik, kıdem tazminatı ve yıpranma payı"... Petrol-İş'li kadınlara "emeklilik sizin için ne önem taşıyor?" diye sorduk... İşte cevaplar!

(Bkz: "Dilek Panosu: Petrol-İş'li Kadınlar Ne İstiyor?", Sayı 52)

SEVİM ÖRNEK Betasan, Gebze

Şu anki genç nesil emekli olma hayali bile kuramıyor. Emeklilik yaşının yüksek olması insanları karamsarlığa itiyor. Bu da kişinin gelecek hayali kurmalarını olumsuz etkiliyor. Bunun yanında kıdem tazminatı hakkımızın gasp edilmesi isteği ve sürekli bu konunun önümüze gelmesi çalışan işçinin üzerinde ki baskıyı artırıyor. Bu konuda geç kalınmadan her kes üzerine düşeni yapmalıdır.

GÜLCAN AKSU Mecaplast, Gebze

12 yıldır çalışıyorum... Emeklilik bir emekçinin, belirli bir yaşa kadar prim ödeyerek yıllarca verdiği emeğin eski maaşının bir kısmına belli bir zamandan sonra çalışmadan almaya hak kazanmasının adıdır. Gelişmiş ülkelerde emeklilik hakkı sadece işçilere, memurlara değil bütün vatandaşlara tanınmıştır. İşçilerin yıpranma payı çok olduğundan farklı bir emeklilik sisteminin getirilmesiyle hak ettikleri maaşı alacakları kanısındayım. Yıpranma payının işçinin işe başladığı süre itibarı ile verilmesi doğru olandır. Gece mesaisi ücretlerinin dışında ayrı olarak yıpranma primi veya payı işin durumuna göre verilmelidir. Kıdem tazminatı iş güvencemizdir. Kıdem tazminatımızın yok edilmesi işçilerin güvencesiz ve kuralsız, hukuksuz bir şekilde çalıştırılmasının adıdır. İşverenin rahat bir şekilde çalışanının işten çıkarılmasının adıdır. Sendikal barajlar, örgütlenme ve grev hakkı önündeki tüm engeller kaldırılmalıdır. Örgütlü işçinin kıdem tazminatını gasp etmek mümkün olmayacaktır.

NECLA TUNÇ Plascam, Gebze

36 yaşındayım, evliyim 3 çocuğum var. 3 yıldır çalışıyorum. Emekliliğin bizim için önemi büyük. İlk zamanlar hayal kurardım. Emekli olacağım, çocuklarıma ayıramadığım zamanı ayıracağım, onlarla doya doya vakit geçireceğim. Ama bu hayallerim emeklilik yaşının artmasıyla yerle bir oldu. Şimdi gerçekleri görelim. Ben emekli olana kadar ki görürsem o günleri, evlatlarım kocaman bir birey olup, evlenirler ya da çalışmak zorunda kalırlar. Aynı evde yaşamamıza rağmen evlatlarıma hasret bir anne ve çocuklar olur işte. Beraberce aynı işe emek vermiş işçileriz. Bütün işçiler gibi gecesini gündüzünü katıp beş paraya çalışmaktayız. Yaşamak için geleceğimiz için. Özellikle kadın işçiler işyerlerinde olsun evde olsun durmadan çalışmaktayız. Doğum, çocuğun gelişimi aşırı şekilde kadın işçiyi yıpratarak psikolojisini bozuyor. Ayrıcalıksız her işçi kadına yıpranma payı verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bir kadının onuru, gururudur kıdem tazminatı. Kıdem tazminatını elimizden almaya çalışıyorlar. Bizi istediğinde işten çıkarmak ve konuyu sürekli gündemde tutarak işçileri bu konuya alıştırmak istiyorlar. Ve "her işçi kıdem tazminatı alacak" diyor. Peki olması gereken bu değil mi? Devlet neden bu konuda patronları sıkıştırmıyor? Patronlar üzerinde yaptırım yapmıyor? Neden bir fona devrediyor? Biz işçilerin bilmesi gereken bu yapılmak istenen bizim çıkarımıza olmadığıdır.

EBRU ER Petkim, Aliağa

45 yaşındayım, 25 yıllık çalışanım. Boşandım, 21 ve 12 yaşında iki çocuğum var. Odyolog olarak çalışıyorum. Emeklilik, yıpranma payı ve kıdem tazminatı özellikle Türkiye gibi çalışma şartlarının ağır olduğu bir ülkede tüm çalışan ve emekçi kesim için son derece önemli ve vazgeçilmezdir. Uzun yıllar zor şartlar altında çoğu zaman güvencesiz çalışmak zorunda kalanların tek umudu emeklilik hakkına kavuşabilmektir. Çalışma hayatı sonunda alınan kıdem tazminatı ise gelecek planlaması için önemlidir. Emeklilik yaşı makul seviyelere getirilmelidir. Biz eski çalışanlar çok etkilenmesek de yeni nesil genç çalışanlar 65'li yaşlarda bu hakka sahip olabilecek. Ülkemizdeki ortalama yaşam süresi düşünüldüğünde emeklilik bir hayal olacaktır. Ayrıca hükümetin kıdem tazminatını azaltmak, fona devretmek vb. kabul edilemez politikaları işçi ve emekçileri daha da zora sokmaktadır. İşveren yanlısı işçiyi koruyormus gibi görünen ama özünde çalışanları ezen bu uygulamaların kanunlaşmaması için hep birlikte hareket edip buna engel olmalıyız.

İREM SEVİNÇ Eti-Maden, Bandırma

21 yaşındayım. 1.5 yıldır çalışıyorum. Bekarım Emeklilik, benim için bugünkü çalışmanın ileride karşılığını almak anlamına geliyor. Emeklilik yaşının çok geç olması kadınları olumsuz yönte etkiliyor. Bu yüzden kadınlara yıpranma payı verilmelidir. Cumartesi ve Pazar günleri tatil olmalıdır. Bir kadın evinde de yapması gereken şeyler ve ailesi ile zaman geçirmesi için zamanı olmalıdır. Kadınlara doğumda verilen izinlerin uzatılması gerekir.

NESRİN ATEŞ Plascam, Gebze

Evliyim, 2 çocuğum var. 9 yıldır çalışıyorum. Her işçi gibi benim de emekli olmak gibi bir düşüncem yok. Çünkü bu isteği ve hevesi öldürdüler. Emeklilik yaşını 58-60'a yükseltiler. Türkiye gibi bir ülkede ortalama insan yaşamını düşünürsek emekli olma şansımız yok. Mezarda emekli olmak istemiyorum. Hayat şartları gereği kadın olarak çalışıyor, aileme katkıda bulunuyorum. Aldığımız ücretler tatmin edici değil. Aileden bir kişinin çalışmasıyla bu çark dönmüyor. Karı-koca çalışarak ancak karnımızı doyurarak yetinmeye çalışıyoruz. Sağ olsun devlet büyüklerimiz işçilerin "sağlığında" emekli olup insanca yaşamasını istemiyorlar. Emeğimizden başka bir şeyimiz yok. Emeğimizin karşılığında hak ettiğimiz ücret ve haklarımızı almamız gerekiyor. Kıdem tazminatı bunlardan biri. Ama şimdilerde bu konu sıkça gündeme geliyor. Çok güzel bir şey gibi anlatılıyor, kıdem tazminatının fona devredilmesi. Her işçinin kıdem tazminatını alması gerekiyor ve devletin gözetimi altında. Eğer alınamıyorsa bence sorgulanmalı! Kıdem tazminatı işçinin hakkı alınteri, ve geleceğidir. Peygamber efendimizin dediği gibi; işçinin alınteri kurumadan hakkını verin. Dünyanın yükünü biz kadın işçiler omuzlarımızda taşıyoruz. Daha iyi bir yaşam ve gelecek için çocuklarımız için sesimizi çıkarmalıyız.

YURDAGÜL KARATAŞ Mecaplast, Gebze

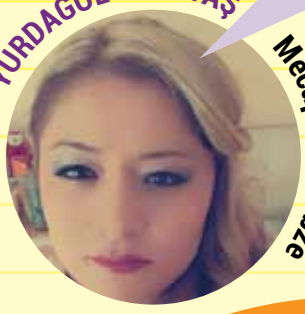

Montaj operatörü olarak çalışıyorum. Emeklilik benim için emeğimin karşılığını oğlumun geleceğine olan yatırımımın başlangıcını ifade ediyor. Ben ve benim gibi olan birçok annenin emeli ve amacı en büyük gayesi, düşüncesi bu yöndedir. Emekli olup evlatlarımıza ve ailemize daha iyi bir gelecek hazırlamaya yardımcı olabilmektir. Öyle anlar oluyor ki, ailemizden evlatlarımızdan daha çok işyerinde zaman geçiriyoruz. Oğlumun gözyaşları içerisinde "anne gitme, seni çok özlüyorum" deyip arkamdan gözyaşı döktüğü anlar oluyor. Bunu içimde sindirmeye çalışarak onun geleceği için emekli olmak için çaba sarf ediyorum. İşte bu yüzden emekliliği bizim için hayal olarak düşünmek yerine hükümetimizden, tüm toplumumuz için emeklilik yaşının düşürülmesini ve emeklilik şartlarının iyileştirilmesini talep ediyorum. Umarım bir gün sesimize kulak verilir. Emeklilik bizim için hayal olmaktan çıkar.

MÜZEYYEN MORALI Eti-Maden, Bandırma

38 yaşındayım, 6 yıldır çalışıyorum. Kimya laboratuvarındayım. Evliyim 13 yaşında bir kızım var. Kişinin yaşam kalitesini arttırması ve işgücünü en verimli şekilde kullanarak hayatını devam ettirmesi sonucunda hakkını tam anlamıyla alarak iş hayatını sonlandırmasıdır emeklilik. Her meslek kolunun kendi koşullarına göre zorlu çalışmaları var. Buna bir de kadın olmak eklendiğinde zorluk bir o kadar artıyor ve yıpranma, psikolojik olarak daha da artıyor. Kıdem tazminatı geleceğim için güvencedir, bir nevi yatırım. Fona aktarılarak birikim olacağını, fakat bu birikimin üzerinden birçok vergi adı altında kesinti yapılarak bana ait olanın yine elimden alınacağını düşünüyorum. Kadınlar iş hayatında çoklu program uygulayandır. Sekiz saatlik çalışmanın ardından sona ulaşan değildir. Evinin ve çocuklarının sorumluluğu ve bakımı da var. Maalesef bu durum her zaman gözardı edilmiştir. Kadına gereken önem ve değer verilmiyor. Sözde kalan değerler geçicidir, unutulur. Petrol-İş üyesi bir kadın olarak haklarımın güvence altına alınmasını talep ediyorum.

ASU FÜSUN YOLSAL Eti-Maden, Bandırma

38 yaşındayım. 6 yıldır Eti-Maden İşletmeleri'nde çalışıyorum. Hesap kayıt işletim elemanıyım. Evliyim, 14 yaşında bir çocuğum var. Geleceğim için garantim hepsi de.... Ayrıca bugünkü emeğimin ilerideki göstergesi ve karşılığı. Emeklilik yaşı çok geç kadınlara yıpranma payı verilmeli. Haftasonu çalışma olmamalı, bizim de anne ve ev kadını olduğumuz gözardı edilmemeli. Memur ve işçi ayrımı yapılmamalı, analık özlük hakları memura verildiği gibi işçiye de verilmeli; doğum izni uzatılmalıdır. Kıdem tazminatı değiştirilmemeli ve bu hak gasp edilmemelidir.

BETÜL ÇAKICI Eti-Maden, Bandırma

Eti-Maden İşletmeleri, Bandırma Bor ve Asit Fabrikaları İşletme Müdürlüğü'nde çalışıyorum. 29 yaşındayım, 6 yıldır çalışıyorum. Numune Alma Hazırlama Lbt.'dayım. Bekarım. Benim için emeklilik, kıdem tazminatı ve yıpranma payı ayrı ayrı önem taşıyor. Her üçü de birbiriyle bağlantılıdır. Yılların geçmesiyle birlikte insanlar iş hayatında yıpranmaya maruz kalır. Bunun neticesinde emekli olduktan sonra hak ettiği ve ömrünün sonuna kadar geçimini sağlayabileceği maaş alması ve hak ettiği tazminatı alması anlamını içerir. Benim talebim, bu konuyla ilgili hiçbir sorun çıkmaması. Çalışanların hak ettiği maaşı ve tazminatı alması.

MÜESSER ÇİFTÇİ Eti-Maden, Bandırma

36 yaşındayım. 6 yıldır laboratuvarda çalışıyorum. Bekârım. Kıdem tazminatı çalışma hayatımız boyunca yaptığımız çalışmaların yıpranma payıdır. Bence kadınlar için çok önemlidir. Çünkü ülkemizde kadınlar maalesef her zaman ev ve işte mağdur oldukları için maddi olarak güçlü olmaları kadınların sosyal hayatta daha aktif olmalarını sağlar. Kadınlar evde de aktif olarak çalıştıkları için çalışma hayatında daha fazla sosyal haklara salip olmalı ve daha fazla yıpranma payı alıp daha erken emekli olmalıdır. Çocukların yıpranma payında etkili olmasını istiyorum.

Evimizdeki tehlikeli kimyasallara dikkat!

Temizlik maddeleri hayatımızı tehdit ediyor

Kimya Mühendisleri Odası (KMO) İstanbul Şubesi'nin geçtiğimiz aylarda yayınladığı "Evimizdeki Tehlikeli Kimyasallar!" broşürü, hem evde hem de işyerlerinde temizlik yapan kadınları yakından ilgilendiriyor. Sendikamız, broşürü Petrol-İş'li kadınlar için yeniden basarak dergimizin bu sayısıyla sizlere ulaştırıyor. Bu vesileyle biz de bazı önemli noktaları tekrar hatırlayalım dedik.

Aramızda görece daha iyi ekonomik şartlara sahip olup temizlik işlerinde profesyonel yardım alanları saymazsak ülkemizde ve dünyada pek çok kadın, evde temizliğini kendi yapıyor ve bu esnada pek çok temizlik maddesi ve kimyasala maruz kalıyor. Temizlik işinde çalışan kadınlar da eğer işverenleri insaflıysa, iş güvenliği önlemleriyle (maske, eldiven, koruyucu giysi ve gözlük vs.) temizlik maddelerinin tehlikeli etkilerinden korunabiliyor, değilse, muhtemelen büyük risk altında. Ayrıca -kimya işkolunda çalışan Petrol-İş üyeleri de dahil olmak üzere- temizlik maddeleri ve kimyasallarının üretiminde ya da depolanmasında çalışan kadınları da unutmamak gerek. Dolayısıyla, milyonlarca kadın, evde, işyerinde kullandığı/ürettiği temizlik amaçlı kimyasallar nedeniyle her an "zehirlenme, yanma, akciğer ve böbrek hasarları, körlük, astım, kısırlık, kanser" gibi risklerle karşı karşıya. Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Bilimsel ve Teknik Danışma Kurulu (BİTEDAK) tarafından hazırlanan "Evimizdeki Tehlikeli Kimyasallar!" broşürü, evlerde kullanılan kimyasal maddeleriyle ilgili bilgi veriyor, tehlikelerini ve korunma yollarını anlatıyor.

Kullandığınız temizlik maddesinin etiketini mutlaka okuyun!

Broşürde, temizlikte kullanılan kimyasalların tehlikelerinden korunmanın ilk adımı olarak etiketlerinin okunması salık veriliyor. Etiketler, ambalajın içerisindeki kimyasal maddenin türü, kullanım şekli, tehlike düzeyi, olası tehlikeleri ve bunlardan korunma yöntemleri konusunda ayrıntılı bilgi verirler.

Malzemeleri birbirleriyle karıştırarak kullanmayın

Broşüre göre, kimyasal zehirlenmelerinin en büyük sebeplerinden temizlik maddelerinin birbirleriyle karıştırılmaları oluşturuyor. Evde özellikle çamaşır suyu ve tuz ruhu, çamaşır suyu ve lavabo açıcı, kireç çözücü gibi maddelerin birbirleriyle karıştırılarak kullanılmasından dolayı ülkemizde pek çok zehirlenme olayı ölümle sonuçlanıyor.

Ürünlerin saklandığı yer çok önemli

Kimyasal temizlik ürünlerinin kullanımı sırasında dikkat edilmesi gerekenler yanında

Çamaşır suyundan zehirlenen kızları öldü, gelinleri 5 aydır komada...

Afşin ilçesine bağlı Beyceğiz Mahallesi'nde meydana gelen olayda, Saliha Taşhan adlı kadın gelin ve kızları ile birlikte mutfakta temizlik yaptı. Daha sonra aspiratörü temizlemek için çamaşır suyu ve yağ çözücüyü aynı anda kullanan anne Saliha Taşhan (60), gelinleri Zeynep Taşhan (27), damadı Yusuf Gürbüz (30) ve kızları Tuğba Gürbüz (25) zehirlenmişti.

http://www.hurriyet.com.tr/camasir-suyundan-zehirlenen-kizlari-oldu-gelinleri-5-aydir-komada-40054996

bir de evde bulundurduğunuz, depoladığınız yer de çok önemli.
Kimyasal ürünleri depolarken, öncelikli olarak dikkat edilmesi gereken nokta, çocukların ulaşamayacağı bir yerde olmasıdır.
İkinci olarak, havalandırması olan bir yerde ve birbiriyle tepkime oluşturmayacak şekilde saklanmalıdır.

Bazı kimyasalların yutulması halinde hasta kusturulmamalıdır!

Zehirlenme, kimyasal maddenin ağızdan alınması yoluyla gerçekleşmişse, kesinlikle kusturulmamalıdır. Bu, ağızdan çıkışı sırasında malzemenin akciğerlere dolmasına (spreyleme etkisi) ve akciğerin hasar görmesine sebep olur. En çok yapılan hatalardan birisi, maddenin yutulur yutulmas kusturularak çıkartılmaya çalışılmasıdır. Kimyasal maddelerin özellikleri birbirinden farklıdır, kimisi asitli, kimisi tahriş edici, kimisi baz özellikli, kimisi ise uçucu özellikte olabilir. Zehirli maddeyle karşılaşma şekline göre (temas, yutma, soluma, yanma vs.) farklı önlemler alınmalıdır.
Çamaşır suyu, deterjan, lavabo açıcı vs. gibi kimyasal maddelerin içilmesi durumunda kesinlikle KUSTURULMAMALIDIR!
Aşındırıcı madde (kuvvetli asit veya baz; klorak, tuz ruhu gibi; petrol ürünü (gaz yağı, tiner, benzin, mobilya cilası vb.) ve fare zehiri içilmişse kesinlikle KUSTURULMAMALIDIR!

TEMİZLİK İÇİN HAZIRLADIĞI KARIŞIM ÖLDÜRDÜ

Antalya'nın Manavgat İlçesi'ne bağlı Side'de banyoda temizlik yaparken tuz ruhu ve çamaşır suyunu karıştıran 34 yaşındaki Meryem Kasap, havasız ortamda zehirlenerek yaşamını yitirdi.
www.isgturkiye.com

Evimizdeki diğer tehlikeli kimyasallar

Temizlik ürünlerinin dışında, çoğunlukla kullandığımız ve zehirliliği konusunda dikkatli davranmadığımız maddeler de var listede... Örneğin böcek ilaçları, yapıştırıcılar, oda kokuları, mobilya cilaları, naftalin vs. bunlardan bazıları.

Zehirlenme durumunda ne yapılmalı?

Kimyasal zehirlenme durumunda ilk olarak hastanın madde ile temasını engelleyin. Ortamı havalandırın. En kısa sürede bir sağlık kuruluşunua başvurun.

Zehir Danışma Merkezi

Zehirlenme durumunda 24 saat ulaşabileceğiniz zehir danışma merkezini ücretsiz arayabilirsiniz.

Aramadan önce, uzmanların sizi doğru yönlendirebilmesi için birtakım bilgilere ihtiyacınız var:

1. Maddeyi doğru tanımlamak. Rengi, şekli, katı mı yoksa sıvı mı olduğu, türü (temizlik vs.).

ULUSAL ZEHİR DANIŞMA MERKEZİ 114

Etkin maddesi nedir...
Aramadan önce ambalajının yanınızda olduğundan emin olun.
2. Maddenin ne şekilde alındığı.
3. Alınan miktar.
4. Hastanın yaşı, kilosu, boyu.
5. Hastanın sağlık durumu.

Broşürde yer alan bilgiler, gerçekten de hayat kurtarıcı nitelikte. Her evde başucunda bulunması gereken bir başvuru kaynağı. Umarız hiç başvurmak zorunda kalmazsınız, ama siz yine de kolayca ulaşabileceğiniz bir yerde bulundurun, ne olur ne olmaz... ■

"Evimizdeki Tehlikeli Kimyasallar!" Petrol-İş Kadın'ın eki...

Kimya Mühendisleri Odası tarafından hazırlanan "Evimizdeki Tehlikeli Kimyasallar!" kitapçığı Petrol-İş'li kadınlar için sendikamız tarafından yeniden basıldı... Bu sayıda derginizle birlikte almayı unutmayın!

BİLGEKIZ

Yazan: Elif Ülker

- Bilgeeeee! Kız kaldır şu ıvır zıvırlarını şurdan! Hem bi işin ucundan tutmuyon hem de yayıntın bitmiyor. Valla anne söyle şu kızına hepsini çöpe atacam bi gün!

- Ablam onlar yayıntı değil. Dikkatini çekerim gayet de edebiyatımızın müstesna eserlerinden.

- Müstesna ne kız? Bıktım senin ukalıklarından. Sen böyle erkeklere de ukala ukala konuştuğundan valla evde kaldın başımıza.

- Müstesna yani 'benzeri az bulunan, benzerlerinden ayrı, üstün olan, seçkin' demek ablacım. Ayrıca sen evde kalmadın da ne oldu? Enişte denen 'müstesna' kişilik seni karnında çocuğunla, "turneye gidiyorum." diye bırakıp gitmedi mi? Gidiş o gidiş!

- Sus! Ablaya entellik etme çarpılırsın! Hem enişten bir sanatçıydı; sanatçılar hassas olur. Kaldıramadı evliliği ve sorumlulukları. O bu dünyanın insanı değildi.

- Ya abla Allah'ını seversen eniştem bildiğin piyanist şantördü ya çay bahçesinde. Kör öldü badem gözlü mü oldu şimdi?

- Kızlar valla kafam şişti! Ben Zehra Teyzengille yogaya gidiyom. Akşama şu aldığım kinoayla bir salata yapın ben karbonhidratı bıraktım tamamen.

- Anne Allah aşkına yoga kim? Kinoa ne? Senin yaşındakiler köşesinde oturup Hanife'nin Esra Erol'dan Zuhal Topal'a geçişini tartışıyor çay, çekirdek eşliğinde.

- Karışma anneye! Yoga romatizmalarıma iyi geliyor.

- Helal olsun Leyla Sultan. Benden sana hep destek tam destek.

- Hah! Evde deli birdi iki oldu! Elalem deliye hasret ben akkıllıya.

- Ne var abla? Sen de çıksan biraz, açılsan, ufkun genişlese.

- Yok istemez, iyiyim ben böyle. Ben de çıkayım sizin gibi bu evi kim toparlasın? Sen bana laf yetiştireceğine bir iş bak kendine Bilge. Bu ev nasıl dönüyor hiç sormuyorsunuz.

- Benim işim var ya abla. Fabrikada çalışıyorum ya ben. Ücretsiz izindeyim ben işsiz değilim.

- Hah işi var ama maaşı yok. Ablaya dikine dikine karşı geleceğine azıcık esnek olaydın bak esnek çalışma var diyorlar sabah akşam haberlerde. Ama nerdeee? Esnek olmak kim sen kim? Evde otura otura yüz kilo oldun.

- Ay abla esnek çalışmadan anladığın bu mu şimdi? O iş hiç senin düşündüğün gibi değil. Esnek diye diye bizim ücretleri düşürüp sosyal güvencemizi ortadan kaldıracak bunlar.

- Düşüreceklermiş düşük mü olması iyi yoksa hiç olmaması mı kızım? Rahmetli babamızdan kalan maaş da olmasa vallahi ne yapardık bilmem.

- Dur abla merak etme yakında şu sendika örgütlenmesi bi başlasın her şey daha güzel olacak. Dur bakalım.

- Ay tamam sen onu bunu bırak da Bilge neydi o türkü hani babamın çok sevdiği onu söyle biraz, rahmetlinin de canı çekti zaar.

- Bi şartla abla. Hadi o güzel kekinden yap da yiyelim çayla. O zaman ben akşama kadar ne istersen söylerim.

- Bilge yeme kızım yeme yavrum bak Karatay ne diyor? Şeker zehir diyor.

- Aman ablam yarın pazartesi kutsal diyet günü bugün yiyelim ki aklımızda kalmasın.

- O da doğru. Pazar günü diyet mi olurmuş? Yarın başlarız.

-E, o zaman hadi! Hava döndü işçiden işçiden esiyor yeel, dumanı dağıtacak yıldız poyraz başladıı...

Petrol-İş Gebze Şubesi Kadın Komisyonu'ndan mektup var...

Gebze Kadın Komisyonu, şubenin çağrısıyla 4 Nisan'da kurulmuş. Plascam, Betasan, Mecaplast, Alpla ve Tekno Kauçuk'tan 16 kadının katılımıyla ilk toplantıyı gerçekleştirmişler. Komisyon sorumlusu olarak Beria Pehlivan seçilmiş. 9 kişiden oluşan komisyon, düzenli biraraya gelerek işyeri sorunları ve sendikal örgütlenmede kadın komisyonu olarak yapabilecekleri üzerine konuşuyorlar. 8 Martlarda işyerlerinin kadın komisyonu tarafından ziyaret edilmesini ve etkinliklere çağrıyı kadın komisyonunun yapmasını kararlaştırmışlar. Kadın sorunlarına dikkat çekmek amacıyla kampanyalar, eğitimler, videolar hazırlamayı düşünüyorlar. Kadın üyelerin sendikal çalışmalara katılımını arttırmaya yönelik çalışmalar yapmak da hedefleri arasında yer alıyor.

Gücümüz Birliğimizden Gelir! Geleceğimize Sahip Çıkalım!

Gebze Petrol –İş Kadın Komisyonu olarak tüm emekçi kadınları saygıyla, sevgiyle selamlıyoruz.

Uzun bir zamandır patronlar sınıfı işçi sınıfının kazanılmış haklarını (işçi sınıfının güçsüzlüğünden yararlanarak) geriye çekip birer birer gasp ediyorlar. Bir çok işçi yaşamından ve geleceğinden kaygılı ve umutsuz. Özellikle kadın işçiler açısından durum daha da katlanılmaz bir hal almış durumda. Örnek vermek gerekirse 1999 tarihinden önce kadın işçiler 38 yaşında, erkek işçiler ise 43 yaşında emekli olabiliyordu. Şimdi ise kadınlarda 58, erkeklerde 60 yaşında emeklilik uygulaması yasallaşmıştır. Bu kademeli olarak 2036 yılında kadın-erkek işçilerde 65 yaşına uzatılacak. Biz işçi sınıfı olarak bu yasayı "mezarda emeklilik" olarak tanımlıyoruz. **Soruyoruz işçi kadınlar olarak bu çalışma koşulları ve yaşam kalitesiyle hangimiz emekli olabiliriz?** Elbette yanıtını biliyoruz, hiç birimiz! Aslında biz işçilere söylenen şey 'öyle ham hayallere kapılmayın emeklilik vs. ölene kadar çalışın' oluyor. Buna ek olarak yeni bir uygulamayla taşeronluktan sonra "özel istihdam büroları" yani "kölelik büroları" da hayatımıza girmiş oldu. Bu uygulama işçi sınıfının tüm kazanımlarına yapılmış bir saldırıdır. İşverenle işçi arasındaki hukuksal bağın koparılması anlamına gelen bu bürolarla yapılmak istenen, tüm sendikal örgütlülüğü ortadan kaldırmak ve güvencesiz çalışmanın önünü açmaktır. Bu saldırılar karşısında uyanık olmamız ve örgütlülüğümüzü korumamız gerekiyor.

Patronlar sınıfı ve onun temsilcileri haklarımızı tırpanlamak için gece gündüz düşünüp çalışıyorlar. İşçiye verilen her hakkı bir külfet olarak görüyorlar. Ve bunun alınması için deveye hendek atlatarak bin takla atıyorlar. **Ağır ve tehlikeli işlerde çalışan işçiler yıpranma payı hesaplanarak erken emekli olabiliyorlardı.** Şimdi ise bu hakkı sınırlandırıyorlar. Biz Petrol-İş sendikasında örgütlü kadınların talebi ise sınırlandırılması bir tarafa, bu hakkın daha da genişletilmesi için çaba göstermek olmalı. **Çünkü biz kadın işçiler hem işyerinde çalışıyor hem de evde temizlik ve çocuk bakımını üstleniyor. Dolayısıyla daha fazla çalışıyor ve yıpranıyoruz.**

Biz işçiler açısından önemli olan diğer bir konu ise "kıdem tazminatı". Kıdem tazminatı işçiler açısından iş güvencesi demektir. Patronlar ve onun temsilcileri biz işçiler açısından iş güvencesi olan kıdem tazminatını bir fona devrederek bunu ortadan kaldırmayı planlamakta. İşçiyi herhangi bir gerekçe göstermeden işten çıkarabilecekler. Kıdem tazminatı hesaplaması ise 30 gün üzerinden değil 15-20 gün üzerinden hesaplanmak isteniyor. Geçmişte birçoğumuzun duyduğu "şu işyerine gir emekli olursun" dönemi kapanmıştır. İşçinin aleyhinde olan bu düzenleme geçtiğinde, artık patron istediği gibi işçiyi işten çıkarabilecektir. Biz işçilere "büyük müjde" denilerek, **yapılmak istenen esnek, örgütsüz ve iş güvencesiz çalıştırmaktır.** Bu saldırılar karşısında örgütlülüğümüzü korumak hayati derecede önemlidir. **Gücümüz birliğimizden gelir!**

(Gebze Kadın Komisyonu adına yazan Beria Pehlivan)

Sendikalı ol güçlü ol!

Beria Pehlivan (Plascam)
Sevim Örnek (Betasan)
Şahinaz Karataş (Plascam)
Necla Tunç (Plascam)
Yurdagül Karataş (Mecaplast)
Tülay Kuş (Betasan)
Sibel Salam (Mecaplast)
Gülcan Aksu (Mecaplast)
Nesrin Ateş (Plascam)

Beria Pehlivan

Sevim Örnek

Şahinaz Karataş Sönmez

Necla Tunç

Yurdagül Karataş

Tülay Kuş

Sibel Salam

Gülcan Aksu

Nesrin Ateş

KAYIT DIŞI KADIN ÇALIŞANI BES DE GÖRMÜYOR

Kısaca BES olarak gündemimize giren Bireysel Emeklilik Sistemi, Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile TBMM'nde kabul edilerek yasalaştı. 1 Ocak 2017 tarihinde yürürlüğe girecek olan yasanın ayrıntılarını ve kadınlar açısından ne anlam taşıdığını Av. Sevda Bayramoğlu yazdı...

Av. Sevda Bayramoğlu
Petrol-İş Sendikası Hukuk Servisi

45 yaş altı ücret karşılığı çalışanların, işverenleri aracılığıyla otomatik olarak bir emeklilik planına dahil olmasını içeren "*Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı*" TBMM'de kabul edilerek yasalaştı. Düzenleme 1 Ocak 2017 tarihinde yürürlüğe girecek.

Yaşlılık ne kadar kaçınılmazsa, aktif olarak çalışmayacak duruma gelen yaşlının kimseye muhtaç olmadan yaşamını sürdürmesi için bir gelire sahip olması da o kadar zorunlu. Bu sadece vicdani ve ahlaki bir zorunluluk da değil üstelik. Sosyal güvenlik hakkı Anayasa'ya göre vazgeçilmez ve devredilmez bir hak. Yani sosyal güvenlik hakkı kapsamında, hiç kimse yaşlılık sigortasından vazgeçtim diyemez.

Peki çalışana cayma, yani sistemden çıkma opsiyonu sunan yeni **Zorunlu Bireysel Emeklilik Sistemi**'nin gerekçesi nedir?

Bu yasanın iki temel temel gerekçesi var:

1. Çalışanın tasarruf düzeyini yükseltmek.

2. Emeklilik döneminde de çalışırken elde ettiği gelir düzeyinin gerisine düşmesini engellemek.

Çalışanın tasarruf edecek gücü var mı?

Bizim de iki sorumuz var:

1. Ücretler neden temel ihtiyaçları bile karşılamaya yetmiyor? Türkiye'de tasarruf eğilimi düşük. Buna kimse hayır diyemez. Çünkü Türkiye'de çalışanlar tasarruf yapacak kadar kazanmıyor. Milyonlarca çalışan borç içinde temel gereksinimlerini dahi zorla karşılıyor.

2. Sosyal güvenlik sistemimiz emeklisine neden kimseye muhtaç olmadan yaşamasına yetecek bir aylık veremiyor?

Bu iki sorunun yanıtı çok uzun bir tartışma konusudur ancak iki temel argümana bakmak bile fikir verecektir.

1. Yaşlılık aylığı çalışandan ve işverenden kesilen primlerle finanse edilir. Bunun için de kayıtlı çalışma gerekir. Kayıt dışında, yani hiç prim vermeden çalışan sayısı 2011 yılındaki resmi rakamlarla 10 Milyon 400 bin kişi. Varın SGK'nın gelir kaybını siz hesap edin.

2. SGK verileri ile TÜİK Hanehalkı İşgücü Anketleri verilerini karşılaştırarak yapılan bir araştırmaya göre kayıtlı gözüken sektörde SGK'ye gerçek ücretler üzerinden bildirim yapılmayarak prim kaçağına neden olan sigortalı sayısı 2016'da 2,5 milyon kişiye ulaşmış.

Kayıt dışı çalışan kadınlar ne olacak?

Tüm bunların kadın çalışanlar için ne anlama geleceğini öngörmek için kadın işsizliği, kayıt dışı çalışmada kadın çalışan oranı ve eşit işe eşit olmayan düşük ücretler gerçeğini hatırlamak bile yeterli olacak.

TÜİK'in Mart 2016 verilerine göre, Türkiye'de erkeklerin istihdam oranı yüzde 70 civarındayken, kadınların iş gücüne katılım oranı yüzde 30. Türkiye'de 8 milyon 100 bin kadın istihdam altında. Fakat bunların da sadece yüzde 45'i kayıt altında. Hele tarım sektöründe kadın çalışma oranına baktığımız zaman bu kadınların neredeyse yüzde 90'ının kayıt dışı çalıştığını görüyoruz.

Genç kadınlar açısından ise tablo daha vahim. Mayıs 2016 itibarıyla Türkiye'de en yüksek işsizlik oranı yüzde 24.8 ile tarım dışı genç kadın işsizliğinde görülüyor.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun son verileri de kadınların erkeklerden daha az kazandığını doğruluyor. Yüksek okul mezunu bir kadının yıllık kazancı, aynı eğitim seviyesindeki bir erkeğin kazancından yüzde 1,3 daha düşük.

Görünen o ki; emeklilik yaşının kadınlarda ve erkeklerde 65'e çıkarılması ile 56 yaşında "emekli olma" hayali sunan bireysel emeklilik sistemi artık daha çok devlet desteğini arkasına alıyor.

Ancak daha önce çalışanların istemeseler de gelirlerinin bir kısmına yasa yoluyla el konulmasını, yani "sen biriktiremiyorsun ben senin yerine biriktiririm" uygulamalarını; "Konut Edindirme Yardımı" ve "Tasarrufa Teşvik Fonları" ile tecrübe ettik. Bu tecrübelerde yaşanan hüsran ve kötü anılar hâlâ hafızalardeyken yeni uygulamanın akıbetinin ne olacağı konusunda tedirgin olmamak elde değil.

Sosyal güvenlik sistemleri, kuşaklar arası dayanışma ve toplumun yoksul kesimlerine yönelik bir kaynak aktarımıdır. İdeal olan ise işçi ve emekçilerin çıkarlarını koruyacak, bugünlerini ve geleceklerini güvenceye alacak bir sosyal güvenlik ve kamusal emeklilik mekanizmasıdır. Bu da ancak rekabet ve kâr ilişkilerinden uzak bir sistemle mümkün olabilir. ■

Yasada neler var?

● Türkiye vatandaşı olup 45 yaşını doldurmamış olanlardan ücret karşılığı çalışanlar, işverenin düzenlediği bir emeklilik sözleşmesiyle emeklilik planına dahil edilecek.

● Çalışanın katkı payı, prime esas kazancının yüzde 3'üne karşılık gelecek. Bu oranı iki katına kadar artırmaya, yüzde 1'e kadar azaltmaya veya katkı payına maktu limit getirmeye Bakanlar Kurulu yetkili olacak. Bu tutar en geç, çalışanın ücretinin ödeme gününü takip eden iş günü, işveren tarafından şirkete aktarılacak. İşveren, katkı payını zamanında şirkete aktarmaz veya geç aktarırsa, çalışanın birikiminde oluşan parasal kayıptan sorumlu olacak.

● Çalışan, otomatik katılıma ilişkin emeklilik sözleşmesinde belirlenen tutardan daha yüksek bir tutarda kesinti yapılmasını işverenden talep edebilecek.

● Çalışan, emeklilik planına dahil olduğunun kendisine bildirildiği tarihten itibaren 2 ay içinde sözleşmeden cayabilecek. Cayma halinde, ödenen katkı payları, varsa hesabında bulunan yatırım gelirleri ile birlikte 10 iş günü içinde çalışana iade edilecek.

● Bir emeklilik sözleşmesi bulunan çalışanın işyerinin değişmesi halinde, yeni işyerinde bu madde kapsamında bir emeklilik planı varsa, çalışanın birikimi ve sistemde kazandığı emekliliğe esas süresi yeni işyerindeki emeklilik sözleşmesine aktarılacak. Yeni işyerinde emeklilik planının bulunmaması halinde çalışan, talep ederse önceki işyerinde düzenlenmiş sözleşme kapsamında katkı payı ödemeye devam edebilecek; talep etmezse emeklilik sözleşmesi sonlandırılacak.

● Sisteme girişte bir defaya mahsus olmak üzere, bin lira ilave devlet katkısı sağlanacak. Bakanlar Kurulu, bu tutarı yarısına kadar artırmaya veya yarısına kadar azaltmaya yetkili olacak.

● Emeklilik hakkının kullanılması halinde, hesabında bulunan birikimi en az 10 yıllık, yıllık gelir sigortası sözleşmesi kapsamında almayı tercih eden çalışana, birikiminin yüzde 5'i karşılığı ek devlet katkısı ödemesi yapılacak.

● Çalışan katkı payının takip ve tahsil sorumluluğu şirkete ait olacak.

● Şirketlerce, fon işletim gideri kesintisi dışında başka bir kesinti yapılamayacak.

● İşverenin yükümlülüklerine ve yürürlüğe konulan düzenlemelere uymaması halinde, her bir ihlal için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca 100 lira idari para cezası uygulanacak.

Evde oturmamak için kursa gitti, ahşap yakarak harikalar yaratıyor

"BUNDAN SONRA HAYALİM BU"

Bandırma şubesinden üye eşi Gül Kurt üç çocuk annesi. Ev işlerinden ve çocuk bakımından kalan zamanı değerlendirmek için yıllarca kurslara gitmiş ve birçok beceri kazanmış. Son gittiği ahşap yakma kursu onu epey farklı noktalara sürüklemiş. "Hayalim" adını taşıyan ilk sergisini Mart ayında Bandırma'da açmış... Şimdi İstanbul'da ikincisi açmak için hazırlanıyor. Bundan sonra hayalim bu diyor...

Kendinizi tanıtır mısınız?

Adım Refigül Kurt, ama genelde Gül olarak kullanıyorum. 1967 doğumluyum. 26 senelik evliyim. Üç çocuğum var. İkisi erkek biri kız. En büyük oğlum 25 yaşında, kızım 23 yaşında, en küçük oğlum da 18 yaşında.

Çalışıyor musunuz?

Şu anda ev kadınıyım. Daha önce bir çalışmışlığım var. Dikişte çalıştım üç sene önce.

Neden çalışma ihtiyacı hissettiniz?

O aralar kursa gitmiyordum. Boş geçmesin dedim. Evde durunca canım sıkılıyor. Kursa gitmediğim için çalıştım. İşyeri arkadaşımdı, hem ona yardım, hem de evden çıkmak için çalıştım.

Dikişle aranız nasıldı, ne kadar süre çalıştınız?

Kursa gittiğim için dikişi biliyordum. 8 ay çalıştım orda. Ayaklarımda romatizma vardı. Ondan dolayı çok uzun sürmedi çalışmam.

Daha sonra ne yaptınız?

Ondan sonra tekrar kursa devam ettim. Beş altı senedir kurslara gidiyorum.

Kurs müdavimisiniz diyebilir miyiz?

Aynen öyle (gülüşmeler). Hiç boş kalmamak için hep gittim.

Şu anda ne yapıyorsunuz?

İki senedir ahşap yakma işiyle uğraşıyorum.

Daha önce bu işi biliyor muydunuz?

Hayır daha önce hiç yapmadım. İki sene bununla uğraştım. Artık kursa gitmek değil, bu işi büyütmek istedim. Sergi açacağım dedim, kafama koydum, hem kurslara gittim geldim hem evde kendim çalıştım. Derken sergimi hazırladım. İlk sergimi Bandırma'da açtım. İkinciyi de İstanbul'da açmak istiyorum.

Kaç yaşında evlendiniz, anne oldunuz?

23 yaşında evlendim. Senesinde çocuğum oldu.

Çocukları siz mi büyüttünüz? Eşiniz hiç yardım etti mi?

Evet, kendim büyüttüm. Hâlâ daha bendeler. (Söyleşinin bir kısmında iki oğlu ve kızı da bizimle salonda oturuyordu. Annelerinin bu sözü gülümsemelerine yol açıyor).

Nereye gittiysem onlarla gittim. Eşim de yardım etti elbette. Yeri geldi uyuttu, yeri geldi yedirdi. Tabii ki yoğunluk kadında, eşim sürekli vardiyalı çalıştığı için idarelik ilgileniyordu. Okullarına kadar her şeyiyle o ilgilenirdi. O ilgilenmese zaten tek başına zor.

İlk kursa ne zaman başladınız? Çocuklarınız kaç yaşındaydı?

Benim büyük oğlum 6 yaşındayken bile kursa gittim ben. Dikiş kursuna gittim o zaman.

Kursa gitmenizin amacı neydi?

Bir şeyler üretmek hep hayalimdi. Sürekli bir şeylerle uğraşmak istiyordum. Çocuklarımdan dolayı çalışamadığım için kurslara gittim. Bir sene ara verdiysem bir sene gittim, iki sene ara verdim yine gittim...

Hangi kurslara gittiniz?

Dikiş kursuna gittim, daha sonra da nakış kursuna. Sonra bu kursa başladım. Hep bir şey üretmek, elimden bir şey gelsin istedim. Belki çalışmamanın verdiği boşluktan, elimden bir şeyler gelsin hayaliyle geldim bugünlere.

Tabii ki hem çalışıp hem çocuk yetiştirmek o kadar da kolay bir şey değil. Kadınlar işe gidiyor, eve geliyor, ayrıyeten evdeki işler onu bekliyor. Ben çalışmasam da evdeyken bir şeyler üretmek istedim.

Eşiniz ne iş yapıyor, ne zamandır Petrol-İş'li?

Eşim Eti Maden'de çalışıyor, emekliliği gelmek üzere. Çok uzun süredir sendikaya üye, işe girdiğinden beri.

Sizin sendikayla aranız nasıl, eşiniz sözediyor mu hiç?

Kadınlarla ilgili herhangi bir çalışmada yer almadım, ama toplantılara gidiyoruz hep. Seminerler oluyor, konuşmalar yapılıyor, yemekler, etkinlikler oluyor, onlara birlikte katılıyoruz. Yürüyüşlere bile katıldığım oldu.

Hangi yürüyüşlere katıldınız mesela?

Mesela 1 Mayıs'lara, yürüyüşler olunca sürekli katılıyoruz. Eşim nereye giderse ben de oradayım. Onlardan da geri kalmadım.

Eşiniz ne diyor ahşap yakma işiyle uğraşmanıza? Sizi destekliyor mu?

O benden sevinçli. Hoşuna gidiyor, sürekli destekliyor.

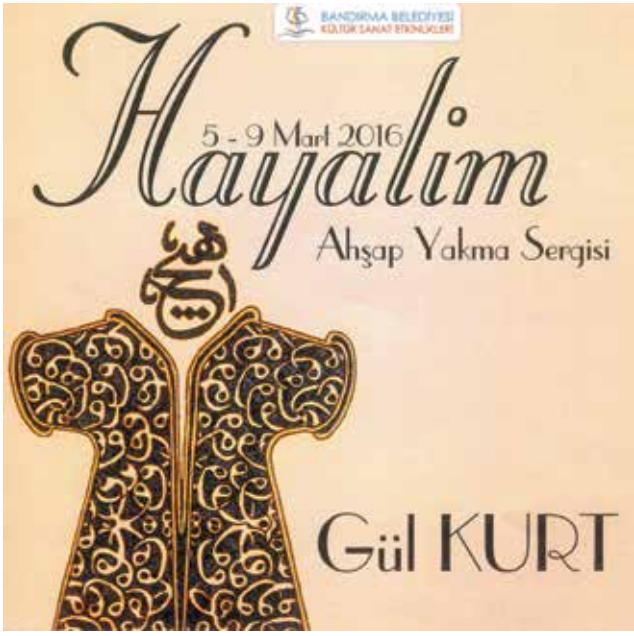

Boyu kadar üç çocuğu var Gül Kurt'un...
Hepsi de annelerine destek olmak için elbirliği etmiş adeta...

Desteklemezse zaten yapamazdım. Onun fabrikası var bir de sendikası var... Bana hiçbir şekilde müdahale etmez, çok sevinir ayrıca ürettiğim şeyleri görünce.

Sekiz aylık bir çalışma deneyiminiz olmuş. Ayrıca bir çalışma girişiminiz oldu mu?

İsteğim çok oldu, Halk Eğitim'de girmek istedim, dikiş, nakış biliyorum, eğitmenlik yapabilirim diye. Başvurdum ama üniversite bitirmen gerekir, meslek lisesini bitirmen gerekiyor dediler. Ben ilkokul mezunuyum. Babamızın o zaman okutma imkanı yoktu. Biz altı kardeşiz, dört kız iki erkek, hiçbirimiz okumadık. O zamanki durum öyle gerektiriyordu, babamızın ekonomik durumuyla alakalı bir şey. Beş sene ancak okutabildi bizi. Yoksa çok okumak isteyen bir insandım.

Hâlâ şansınız var...

Yok, artık elliye dayandı yaş, bundan sonra zor (gülüşmeler). Evlendiğim zaman başlasaydım, belki olabilirdi. Ama bundan sonra okulu düşünemiyorum, bundan sonra benim hayalim bu...

Siz çocuklarınızın hepsini okutabildiniz mi?

Kızım hâlâ okuyor İstanbul'da üniversitede, oğlum okudu... (Kızı giriyor araya, İstanbul'da Bilgi Üniversitesi İş Sağlığı ve Güvenliği bölümünde okuyormuş, KPSS'ye girecekmiş...) Küçük oğlum da okuyor...

Romatizmam var demiştiniz. Ne zaman sağlık sorunları yaşamaya başladınız?

Benim romatizmam 15 senedir. Artık yaşamımın bir parçası oldu. Çok değil, yeni yeni sorun çıkarmaya başladı romatizmam. Çok engellemedi beni ama uzun süre yürüyemiyorum. Yoksa dışarı çıkıp alışverişimi de yaparım, gideceğim yere de giderim. Oturup evde kalmak zorunda değilim.

Günde kaç saat ayırıyorsunuz ahşap yakmaya?

Saat olarak bilmiyorum, gidip yemeğimi koyarım, yemeğim pişene kadar onu yaparım, küçük çocum olmadığı için işimi yapıp oturduğum zaman birkaç saat yapabiliyorum. Çok vaktim oluyor. Onun için zaten bu işlerle uğraşıyorum, vaktim olduğu için.

Kızı üniversiteye gittiği için onun olmadığı zamanlarda odasını atölye olarak kullanıyor

Bildiğim kadarıyla ahşap işi biraz maliyetli bir iş... Masraflarınızı nasıl karşılıyorsunuz?

Eşim karşılıyor, şimdi oğlum da eklendi, birlikte alıyoruz. Babayla yapıyorduk, şimdi oğlum da yardımcı oluyor, gidiyoruz Balıkesir'den tahtalarımızı birlikte alıyoruz.

Sadece Balıkesir'de mi bulunuyor, özel bir malzeme mi kullandığınız ahşap?

Evet Balıkesir'de var, bir de Çanakkale'de, uzak biraz ama... Tabbi, kavak ağacından yapılıyor ama düzgününü bulmak zor. Hep pürüzlü oluyor yüzeyi, bir de budaklı oluyor. Olunca da işi bozuyor tamamen. Çok düzgün olması gerekiyor kullandığınız ahşabın. Leke olmaması gerekiyor, ağaç oyuntusu olmaması lazım.

Mesela kursta ısmarlama geliyordu bize de seçtirmiyorlardı çok kötü çıkıyordu bazen. Şimdi kendimiz alıyoruz, yerinde seçiyoruz, kestiriyoruz, burada bahçem var, orada zımparasını kendim yapıyorum.

Herhangi bir yan etkisi veya sağlığa zararı var mı, maske kullanmanız gerektiriyor mu?

Hayır, kullanmıyorum. Eğer astımınız varsa dokunabilir, zımparalama sırasında tozu ve ahşabı yakarken de kokusu dokunabilir. Ama normal bir insana bir şey yapmaz.

Astımlı bir arkadaşım vardı mesela, ona dokunuyordu, çok yapamıyordu, açık bir pencerenin önünde yapabiliyordu ancak.

Ağaç kokusunun bir zararı yok, hatta bu kokuyu özleyenler bile vardı. Çok hoş bir koku çıkıyor kavak ağacının yakılması sırasında. Boyayla karışık yaptığım bir iki tablom da var.

Kadınlar evde de çalışsa işte de çalışsa mutlaka bir el işiyle uğraşıyorlar, bu kadar iş arasında nasıl zaman ayırabiliyorlar sizce?

Evet boş vakitlerinde yapıyorlar... Dışardaki iş çok kolay geliyor bana, çünkü sürekli bir işin başına gidiyorsun, geliyorsun, o bana çok kolay geliyor şahsen. Çünkü şu evde envai çeşit işin oluyor. Bir de sorumluluğun var, çocukların sorumluluğu var, evin sorumluluğu var. Pazardı, çarşıydı, marketindi...

Bu kadar iş yapıyorsunuz ama çalışmıyorum diyorsunuz....

Aynen öyle... (Gülüşmeler) Benim yaptığım iş gözükmüyor ne yaparsam yapayım...

Sizce yaptığınız işin görünür olması için ne yapılabilir?

Bazen erkeklerin maaşının yarısın alıp kadınlara vermek gerekir diye düşünüyorum. (Yine gülüşmeler).

Doğrudan maaş verilse kadınlara?

Ne kadar güzel olurdu, emeklilik ve sigorta da olmalı...

Hiç sigortanız yok mu?

Bizim kendi bakkalımız vardı, bakkal çalıştırıyorduk daha önce, orda sigortalıydım ben. Üç ay orada sürekli olarak çalıştım. Eşim sürekli bir yere gidiyordu önceden mal almak gerekiyordu, ben duruyordum.

Daha sonra devam ettirdiniz mi sigortanızı?

Ettiremedik, bir kişinin çalışmasıyla hem sigortan ödenecek, hem çocuklara bakılacak, biraz zor. Eşimin de belirli bir maaşı var, evimizin gideri kadar bir maaş hiçbir zaman olmadı.

Peki emekli olmayı ister miydiniz?

Tabii ki, istemez miyim. Yarın eşimin elinden alacağına, kendim torunuma mesela vermek isterdim. Ama yok tabii öyle bir şey maalesef.

Eşiniz emekli olduğunda ne yapmayı düşünüyorsunuz, evde olmasına alışabilecek misiniz?

Bizim bahçemiz var, sürekli orada olur zaten. Daha önce bir hastalandı eşim, iki sene yatalak olarak kaldı. Ayağı kırıldı, doktor hatası yüzünden iki sene yatalak oldu, 2000 senesiydi...

İki sene siz mi baktınız?

Tabii, iki sene boyunca ben baktım. Çok zorlandım, çocuklarım küçüktü. Bir daha yaşamak istemem. Ayağında demirlerle gitti işe niye malulen emekli olmuyorsun dediler. Çiviler vardı, malulen emekli olmamak için onlarla işe gitti.

İş kazası mı?

Yok kaza değil, daha önce bir çıbandan dolayı ışın tedavisi görmüş. O da iltihaplanmaya yol açıyor durduk yere kırılıyor ayağı. Ankara'da doktor hatası yapıldı, dört kere kırıldı ayağı ve tekrar ameliyat oldu.

Hem siz, hem eşiniz çekmiş, tazminat davası açmayı düşündünüz mü?

Eşim yataktan kalkana kadar iki sene geçti, iki sene sonra da üzerinde durmadık. Şu anda ayağı aksıyor mesela. Yatakta yattığı süre boyunca o doktora söylendi durdu biraz da kardeşleri engelledi boyunu aşar diye. Boşuna uğraşmış olursun dediler...

Bandırma'da açtığınız sergiden de bahseder misiniz biraz?
Mart ayında açtım, beşinde... Belediye başkanımız geldi sergiye (Bandırma Belediye Başkanı Dursun Mirza) Elli tane eserim vardı.

Satış yapabildiniz mi hiç?
Bandırma'da üreten çok, bu iş de daha yeni buralarda... O yüzden çok da istediğim gibi bir satış yapamadım.

Başka sergi planlarınız var mı? Ondan bahsedelim biraz....
İstanbul'da açmak için çalışıyorum, Üsküdar'da açmayı düşünüyorum.

Yeri belli mi, belliyse buradan duyuralım...
Kızı Kübra giriyor araya, sergi yeriyle ilgili epey araştırma yapmış. Genel Başkan Ali Ufuk Yaşar'la da görüşülmüş, önce Petrol-İş Genel Merkezi'ni düşünmüşler, ama daha fazla katılım olması açısından Üsküdar Belediyesi'ne yönlendirmiş. Kendisi de çok dolaşmış yer bulmak için. "Biz kendimiz de baktık, ben de İstanbul'dayım... Taksim'de vardı yerler, ama oralar bireysel sergiler için, belediye daha iyi dedik". Sonuç olarak en uygun yerin Üsküdar'da olacağına karar vermişler...

Bandırma'daki serginin tanıtımını işini nasıl yaptınız, afişi, davetiyeyi kim hazırladı?
Belediye başkanını gidip kendim davet ettim. Salonu belediye ayarladı. Afişlerin, davetiyelerin basımını belediye yaptı. Afişte kullanılacak resmi büyük oğlum seçti. Oğlum kendi (folklor) grubuyla Bandırma'da dağıttı afişleri, herkesin eli değdi yani. Belediyemiz de katkıda bulundu.

Adınız Bandırma'da duyuldu yani, ne hissettiniz?
Çok güzel bir duygu, ben de bir şey yaptım, ortaya koydum... Yaptıklarımı da insanlar gördü, bir kadın bu kadar eseri nasıl yaptı görmüş oldular. Sergi beş gün sürdü.

Kadınların kurslarda biraraya gelmesi hakkında ne düşünüyorsunuz? Olması gereken bir şey galiba...
Tabii, ne kadar güzel oluyor o ortam. Ben gidiyordum, evi, her şeyi unutuyordum. Eve de hevesle gelip işleri daha çabuk toparlıyordum. Orada stres atmış oluyorsun. Birlikte gülüyorsun arkadaşlarla, güzel bir ortam oluyor. Hayat hikayeleri dinliyorsun, onun hayatı başka, öbürünün başka. Samimi olduğun oluyor, olmadığın oluyor... Benim hoşuma gidiyordu. Kadınlar neden böyle kurslara, dikişti, nakıştı katılmak istiyor? Evde sıkıldığı için sonuçta...

Ahşap sanatıyla ilgilenmek isteyenlere neler önerirsiniz?
Öncelikle kursa gitmeleri gerekiyor. Kursa gitmeden kendi kendine yapamazsın. Biraz da el becerisi olduğu zaman bir senede işini halledebilir, istediğin duruma gelebilirsin. Yetenek de lazım tabii. Yoksa da üzerine giderek zamanla yapılabilir.

Petrol-İş Kadın'ı okuyor musunuz, dergimizle ilgili bizden istediğiniz bir şey var mı?
Tabii geliyor, okuyoruz arada bir... Birçok şeyden haberdar olmamız güzel bir şey...

Özellikle okuduğunuz bir bölümü var mı?
Genellike elime alıp gezinirim... İlgimi çeken bir konu olursa okurum. El işiyle ilgili her şey ilgimi çekebilir, sanatla ilgili mesela...

Son olarak, Türkiye'de kadın olmak sizce nasıl bir şey?
Kadınlara yönelik hiçbir şey yok bence. Hele çalışmayan kadınlara hiç yok... Sanki soyutlanmış, çoluğun çocuğunla kendi başınasın. Erkek işine gidiyor, kadın bir hiç oluyor bence... Mesela belediyeler ev hanımlarına iş gösterse bile yetecek... Çalışırsan var... Gidersin fabrikada çalışırsın, orada istedikleri gibi ezerler, aldığın para da hiçbir şey... Ev hanımıysan da sana hiçbir hak tanınmıyor. Çocuğunu yetiştir, evini süpür, bitti... Ne bir maaş var, ne hiçbir şey... Maaş da istemezsin dururken, ama bir yer gösterse belediye, yaptığımız işleri sergilesek... Satış yeri gösterse o zaman bizim için bir şey yapıldı derim. Emeğimizi değerlendirebileceğimiz bir ortam olsa... ■

Şiddeti, failine yönelerek çözmek...

KADINA YÖNELİK ŞİDDETİ ÖNLEMEYE DAİR

Sibel Dağ / Sosyolog

Kadına yönelik şiddet dendiğinde akla doğal olarak ilk önce kadınlar gelir, çünkü şiddetin mağduru kadınlardır. Ancak şiddetle mücadele söz konusu olduğunda şiddetin faili anılmaz nedense, ya da çok az telafuz edilir. Sosyolog Sibel Dağ, kadına yönelik şiddete karşı daha etkin bir mücadelede en önemli nokta olan "şiddetin failine yönelmenin" nasıl atlandığını çarpıcı örneklerle ele alıyor.

Kadına yönelik şiddet bilindiği üzere tarihsel, toplumsal, siyasal, hukuksal açılardan çok geniş bir alanın konusu. Namus cinayetleri, cinsel saldırı, savaş koşullarında hak ihlalleri, istihdam sorunları ve sosyal haklar gibi farklı boyutları olan bu sorunun yaygınlığı açısından acil müdahale edilmesi gereken alanlarından biri de 'aile içi şiddet'. Özellikle de evde şiddet ortamında büyüyen çocukların varlığı, geleceğin mağdur veya fail adaylarının yetişme riski açısından sorunun vahametini artırmakta.

Şiddetin failine yönelmek

Bu yazı aile içi şiddet bağlamında soruna değil 'çözüm'e ilişkin bazı çelişkileri ele almayı amaçlıyor. 'Kadına yönelik şiddet' olarak tarif ettiğimiz olguyu neden 'erkek şiddeti' olarak kodlamadığımızla başlayabiliriz mesela. Şiddetin failiyle ilgili bu giz ona hafif torpil sağlamıyor değil. Gerçekten soruna çözüm bulmak amacıyla artık biraz da bu şiddeti 'yönelten'le ilgilenmemiz gerekmiyor mu? Şiddetle mücadelenin odağında erkeklerin durdurulması olabilir pekala. Neden 'kadına buton' yerine 'erkeğe (elektronik) 'kelepçe' olmasın mesela?

Mağduru korurken faili engelleyebilmek

Sığınma evi hizmet bile (halihazırda kadınlara elbette fayda sağlamakla birlikte) faili engellemek değil mağduru korumak üzere geliştirilmiş bir fikir aslında. Kadını erkeğin gözünden uzaklaştırmayı çözüm sanıyoruz, kocası tarafından kaynar su dökülerek yakılan kadın sığınma evine yerleşince sorun bitti sayıyoruz. Bu, erkeğin yaptıklarına son vermesi için bir önlem olabilir mi gerçekten?

Doğal felaket değil erkek şiddeti

İşin doğrusu erkek şiddeti bir doğal felaketmiş gibi "bu sorunla yaşamayı öğreniyoruz". Bir erkeğin yıllar boyunca aynı kadına şiddet uygulamayı başarabilmesi (!) bunun karşılığında (hukuki ve veya toplumsal) yaptırımla karşılaşmaması başka nasıl açıklanabilir? Şiddet derken gündelik hayat içinde mutlaka rastladığımız (adam eve bakmaz, para vermez, çocuklarla ilgilenmez, boşanmaz veya tam tersi boşanır kadını kapı dışarı eder, çocuklara sahip çıkmaz) manzaralar değil sadece. Bunun dışında on yıllar süren evliliği boyunca işkence boyutunda şiddete maruz kalmış kadın sayısı hiç az değil. Hatta çoğu zaman ruh sağlığı açısından patolojik belirtiler taşıyan ve ciddi tehlike saçan failler bazen bir taksi şoförü, bazen muhtar olarak fark edilmeden aramızda yaşayıp gidebiliyor. Çünkü erkek anca kadını öldürürse bir suçun öznesi olabiliyor ki mahkemelerde alınan kararlar/indirimler ayrı bir konu. Cinayet olmadığı müddetçe erkeğin işlediği suçlar neredeyse kayıtlara geçmiyor. Kadının ailesine saldırı, işyerinde taciz ve tehditler şikayet olmadığında kamu davasına dönüşmüyor ne yazık ki.

Kadına yönelik şiddet için özel yasa

Bunların en önemli nedeni kuşkusuz kadına yönelik suçlarla ilgili 'özel bir yasa' olmamasıdır. Erkeğin şiddet eylemleri TCK'ya göre düzenlenmekte (6284 SK koruyucu ve önleyici tedbir kararlarını içeriyor) suçun niteliğine göre cezalar ertelendiği gibi, kadının şikayet etmeyince de işlenen bazı suçlar cezasız kalmaktadır.

Evin geçimi belirleyici

Aile içi şiddet vakalarında kadınların şikayetçi ol(a)mamaları bu sorunun devamlılığını 'garantilemesi' açısından önemli bir konu. Kadınların hukuki süreçlerden kaçınmasının sık rastlanan nedenlerinden biri erkeğin ceza almasının paradoksal olarak kadının

aleyhinde olması! Çünkü erkek işlediği suç karşısında hapis cezası alacak olsa evin geçimi açısından (kira, mutfak masrafı, faturalar) kadın ve çocuklar mağdur olacaktır. Çünkü çoğunlukla çalışma deneyiminin, eğitiminin, gelirinin olmaması kadınları çocuklarıyla ortada kalmaya neredeyse mahkum etmektedir. Dolayısıyla bırakalım hakareti, tehdidi yaralandıklarında (kırık, kesi yarası vb) dahi kadınların şikayetçi ol(a)madıkları görülüyor.

Darp olayı resmiyete yansıdığında müşteki olarak ifadesi alınan kadınlar için de sonuç değişmiyor çünkü ifade verdikten sonra adam daha öfkeli bir şekilde eve geri dönüyor, olaylar daha da büyüyor ve tehditlerle kadın ifadesini geri almak zorunda kalıyor. Para cezası aldıysa bunu kadına ödeten erkek de çok! Hele de evin faturaları, çekilen krediler kadının adınaysa erkekler bu durumu kadından öç almak üzere fazlasıyla verimli(!) kullanıyor.

Ev kadınlarına güvence

Dolayısıyla süreklilik gösteren şekilde ev içinde eşlerinin şiddetine maruz kalan kadınların bu eziyete karşı koymaları için ev kadınlığının iş sayılması, ücret ve sosyal güvencelerinin olması gibi erkeğe muhtaç olmalarını engelleyen yasal düzenlemeler gerekli. Boşandıklarında veya eşleri ceza aldığında kadınların ve çocukların hayatlarını idame ettirebilmeleri için sosyo-ekonomik (sağlık, eğitim, günlük yaşam) destekler olmalı. Aksi halde kadınlar her seferinde şiddet yaşadığı eve geri dönmek zorunda kalıyor.

Tercih değil, mecburiyet

Bu anlamda kadınları yeni bir hayata koşan kararlı kişiler olarak idealize etmek de yanıltıcı olacaktır. Çoğu kadın, anlaşılır bir şekilde, yeni bir hayatı değil yuvasını korumayı istiyor, çocuklarının babadan mahrum büyümesini istemiyor ve eşinin düzelmesini bekliyor. Evini terk etmeye kalkışan kadınları ise eşlerinin yanı sıra çoğunlukla bütün bir aile ve toplumu karşılarına almak zorunda olmaları nedeniyle oldukça zorlu süreçler bekliyor. Boşanmaya karşı olan ailelerin yaklaşımı duygusal baskı, 'gelinlikle çıktın kefenle dönersin' baskısı ve tehditten kadının izini sürerek hayatını sonlandırmaya varan bir çeşitlilik gösteriyor.

Kadınların direnmelerinin önünde bireysel/siyasal/toplumsal engeller yığını olmasına rağmen aldıkları tavırların mecburiyetten çok tercih gibi görünmesi de meselenin çok da fark edilmeyen başka bir yönü.

Aslında cezasızlık çaresizliği tamamladığı için ortaya yeterince kuvvetli bir kısır döngünün çıkması mümkün olabiliyor.

Görünmeyen suç: Tehdit

Eşlerinden gördükleri baskılar, (çalışamazsın, ailenle görüşemezsin, camdan bakamazsın), engellemeler (eve kilitleme, harçlık vermeme, parasına el koyma, eş dosttan yardım almasına izin vermeme, zorla taşınma-çevreden koparma vb), yıpratmalar (hakaret, aşağılama, küfür, yıldırma, güven kırma) şeklinde özetlenebilecek şiddet davranışları yanında özellikle "tehdit" kadınların kendi başlarına alt edemediği bir şiddet biçimi ve çok ağır bedellere mal olmasına rağmen çoğunlukla cezasız kalan bir suç.

Aileye-çocuklara zarar verme tehdidi, çocukları göstermeme-vermeme tehdidi, intihar etme tehdidi, adını kötüye çıkarma tehdidi, bıçak- silah gibi aletlerle yapılan öldürme tehdidi, sakat bırakma tehdidi ve daha pek çok farklı şekilde cereyan eden bu durum (ki salt sözel değil yakma-yıkma-darp eşliğinde gerçekleşiyor) tam anlamıyla kadın ve çocukların hayatını cehenneme çeviriyor.

Kadınlar, şiddetle başbaşa bırakılıyor

Kadınları maruz kaldıkları şiddet karşısında yalnız bırakan adalet mekanizması sayesinde sistemin kendiliğinden erkeklerden yana işlemesi kolaylaşmış oluyor bir bakıma. Aile desteği olan kadınlar ise eşlerinin terör estirip tüm ailenin can güvenliğine kastetmesi nedeniyle ailesini, akrabalarını, arkadaşlarını korumak adına onlara sığınamıyor. Sığınma evine yerleşse dahi bu, çocukları ve kendi geleceği açısından kadınların gerekli desteği alacağı manasına gelmiyor maalesef. Eşi ssk'lı olan kadın harçlık alamıyor mesela. Kreş hizmeti sınırlı, iş bulma ve yönlendirmede yetersizlikler var. Sonuçta düzeni bozulan okuldan, arkadaşlarından ve sosyal çevreden kopan yine kadınlar ve çocuklar oluyor.

Tekrarlayan mağduriyet

Tüm bunlar şiddeti yöneltenin değil maruz kalanın nasıl tekrar tekrar mağdur edildiğiyle ilgili gerçekleri bir kez daha gözler önüne seriyor. Oysa bu soruna gerçekçi çözümler üretilmesi için önceliğin faiilere müdahaleye verilmesi gerekli. Bu anlamda erkek şiddetinin kaçınılmaz/önlenemez bir şey gibi tasarlanmasına yapılacak itirazlar mücadeleyi güçlendirmek açısından çok önemli. Şiddet faili erkeklerin günlük hayatını çok rahat bir şekilde sürdürmesi, kendi düzenini koruyup işine gücüne devam edebilmesi ve komşumuz olarak kalabilmesi üzerine düşünmeliyiz. Alınan önlemlerde erkeklere dokunulmadığını teşhir ederek, kadın ve çocukların yararının gözetilmediğine toplumu ikna edebilmeliyiz. Toplumsal yaptırımın hayata geçmesi ancak bu şekilde sağlanabilir. ■

İlk duruşması 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü'nde yapılan bir davanın düşündürdükleri!

Boşanmak isteyen karısını 3 kurşunla yaralayan kocayla ilgili davada kadın hâkim, daha ilk duruşmada, mahkemeye bile gelmeyen sanığa iyi hal indirimi yapıp, suç işlemeyeceği kanaatiyle cezasını erteledi. Olayın hikâyesi şöyle:

Ateşli silahla eşini vuran kocaya, kadın hakimden indirim üstüne indirim

- 19 yaşındayken kendisinden 8 yaş büyük Hakan T. ile görücü usulü evlendirilen Hatice bir yıl sonra doğum yaptı. Hemen ardından da kocasından şiddet görmeye başladı.
- Şiddetin dozu artınca, oğlunu da G.Antep'te bırakarak evden ayrılan Hatice İstanbul'daki ailesinin yanına sığındı.
- Ancak Hakan T., boşanmak ve yeni bir hayat kurmak isteyen karısını İstanbul'da da rahat bırakmadı.
- Tehditleri üzerine çağrılı koruma verilmiş olan Hatice T.'nin yolunu 11 Ekim 2014'te kesen Hakan T., "Bu iş burada bitecek" diyerek ateş etti.
- 3 mermiyle ayak kemiği paramparça olan Hatice T. bir ay hastanede kaldı.
- Gaziantep'te yakalanan Hakan T. ise nöbetçi mahkemede serbest bırakıldı.
- Bu süreçte boşanan Hatice T, velayeti kendisine verilmesine rağmen korkudan gidip oğlunu alamadı.
- Hakkında tehdit, kasten yaralama ve ruhsatsız silah bulundurmaktan dava açılan Hakan T. ise, Gaziantep'te talimatla ifade verip, İstanbul'da 25 Kasım 2015'te yapılan ilk celseye katılmadı.
- Davayı ilk duruşmada karara bağlayan hâkim Zeynep S.Ö., Hakan T.'yi ruhsatsız silah bulundurmaktan 1 yıl hapis cezasına çarptırıp, davranışlarını, pişmanlık durumunu lehine indirim nedeni kabul ederek cezayı 10 aya indirdi.
- Kasten yaralamadan da 1 yıl 9 ay hapis verilen Hakan T.'nin bu cezası da aynı gerekçelerle 1 yıl 5 ay 15 güne indirildi.
- Kadın hâkim, tehditten verdiği 6 ay hapis cezasını da 5 ay hapse indirdi.
- Tüm bu cezalar da, Hakan T.'nin sabıkasız olması, yeniden suç işlemeyeceği kanaatiyle, bir ve iki yıllık denetim süresine bağlı olarak ertelendi.

- Denetim süresi iyi halli olarak geçirildiği takdirde cezanın infaz edilmiş sayılacağı belirtildi. Hakan T., bu süre içerisinde kasıtlı bir suç işlemesi durumunda, ertelenen cezasının kısmen veya tamamı infaz kurumunda çektirilecek.

Hatice, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü'ndeki ilk duruşmada, kadın hakime özetle şu ifadeyi verdi: *"Eşim İstanbul'a geldiğimden beri 'Seni öldürürüm, sensiz yaşayamam' diye tehdit ediyordu. Olay günü eşim elinde silahla bana doğru koşarak 'Sana demedim mi' diyerek üç el ateş etti. Yere düştüm eşim kaçtı. Olaydan sonra koruma kararı verilerek korumaya alındım."*

KAYNAK: *http://www.hurriyet.com.tr/kadin-hakim-bunu-yapar-sa-40019440*

Petrol-İş Genel Merkezi'nin yeni kadın yüzü:

Üretkenliğin ve estetiğin simgesi emekçi kadın

Söyleşi: Selgin Zırhlı Kaplan

Fotoğraflar: Erkin Ön

Azime ve Azize Önlü'yle Petrol-İş Sendikası Genel Merkez Binası'nın giriş katına yaptıkları rölyefi monte ederken karşılaştık... İkizler, ikisi de heykeltraş. Rölyefteki kadın figürü ilgimizi çekti. Tasarım ve yapım aşamalarını, ikiz olmayı, heykeltraş olmayı sorduk, ikiz olmanın doğasından olsa gerek, sorularımıza ortak cevap vermek istediler. İlginç, bir o kadar da keyifli bir söyleşi oldu...

Kendinizi tanıtır mısınız? Evli misiniz, çocuğunuz var mı? İkiz olmak nasıl bir duygu?

Azime & Azize: İsimlerimiz Azime Önlü ve Azize Önlü. İkimiz de Dokuz Eylül Üniversitesi' nin farklı kampüslerinde sanat eğitimi aldık. Aynı dönemde iki farklı kampüste, bizimle aynı kaderi yaşayan iki kardeşle tanışıp okul sonrası evlendik. Dolayısıyla resmi olarak zorunlu değişen soyadlarımız da aynı oldu. Yine komik bir tesadüf onların soyadı bizim soyadımızdan sadece bir hece eksik: Ön. Herkesin kendi soyadını kullanmasından ve benzerlikten kaynaklı olarak, onların soyadına "Önlü" dedikleri daha çok oluyor... Her ikimiz de çocuk yaştan itibaren külliyat gibi çokça gerekçeyle fiziksel doğamızın doğal sürecini tamamlamama kararı aldık. Çocuk yapmadık, yapmayacağız da. Bütünle bir olmak babında evrendeki tüm varlıklara eşit mesafede olma hissiyatımız dünyanın tüm çocuklarına da aynı mesafede durmamızı sağlıyor. Emek verdiğimiz şeyleri ekstra sevebileceğimizi de biliyor ve bir varlığı sevmek için ön koşul olarak kan bağını salt gerekçe olarak görmüyoruz. O yüzden bir gün o sorumluluğun hakkını vererebilecek koşulları yakalarsak, kimsesiz kalmış bir çocuğa veya çocuklara hamilik yapılabilir.

İkizlik ekstra uzuv farkı

İkizliğimiz bizim için, insanın doğduğundan beri aynı anda iki elinin de varlığını benimsemesi gibi olağan bir olgu. Biz de ikizliği öylesine benimsemişiz ki, "gözleri doğuştan görmeyenler neler hissediyor ki?" diye empati kurmaya çabalayanlar gibi " ikizi olmayanlar neler hissediyor" diye düşünüyoruz. O manâda ikizlik ekstra uzuv farkı gibi. Sanki diğer insanlardan farklı bir de kanatlarımız varmışta uçabiliyormuşcasına avantaj olarak görüyoruz. Bir bütünün ortadan ayrılmayı ve aynı anda yaşamayı başarmış, hem iki ayrı parçası, hem de hepsi gibi. Bu düşünce ve duygu pratiği aniden diğer insanlarla ya da canlı cansız tüm varlıklarla eterik, duygusal, zihinsel ve ruhani bedenlerimizin ortak varlığını hissetmemizi çok kolaylaştırıyor.

Doğuştan diğer büyük bir şansımız da üç ablamız ve bir abimizin en küçük kardeşleri olarak doğmamız. Annemiz biz doğmadan hediyelerimizi hazırlamış gibi sevinir, şükrederiz varlıklarına.

Hem ikizsiniz, hem aynı işle uğraşıyorsunuz, bu nasıl oldu?

Yaşama koşullarımız, ortamımız, genlerimiz, parmak izlerimiz bile o kadar aynıyken eğilimlerimizin de aynı olması kaçınılmazdı. Bir dünya ilgi alanımız olmasına rağmen en fark yaratan tutkumuz plastik sanatlar oldu. Çamur ve resim malzemeleri kendimizi bildiğimizden bu yana en sevdiğimiz oyuncağımızdı. Dolayısıyla büyüyünce güzel sanatlar okuyacağımız da baştan belliydi.

Bu mesleği, bu sanatı seçmenizin bir öyküsü var mı?

Abi ve ablalarımız sanat, spor, edebiyat gibi bir çok dalda yetenekli olmalarına rağmen tüm çalışkan başarılı çocukların yaşadığı hezimete uğradılar. Böylece hepsi de sayısal bölümlerde okudular. Biz iki kişi olduğumuzdan istediğimiz bölümlerde okumakta daha ısrarcı olabildik. Özellikle fizik okuyan ablamızın resim bölümünde okuma isteği içinde ukde kaldığı için bizi bu konuda çok desteklemişti. Babam Kütahya Tunçbilek'te oturmamıza rağmen sırf biz Dokuz Eylül Üniversite'sinde okumak istiyoruz diye evimizi İzmir'e taşımıştı. Bu konuda ailemizdeki herkes destek oldu bize.

Yaptığınız işten söz eder misiniz? Ne kadar zaman ayırıyorsunuz?

İşimiz biraz da feyz işi olduğu için bir program ve zamanlama dahilinde çalışmamız imkânsız gibi. Yaratmaya veya çalışmaya dair bir esrime geldi mi gündüz ve gecenin her saati mesaimiz olabiliyor. Kendimizi bildik bileli plastik sanatlarla iç içeyiz, ama üniversiteyle heykel, resim ve seramikten asla kopmayacağımız profesyonel atölye hayatımız başladı diyebiliriz. İstanbul ve İzmir' de birer atölyemiz var. Böylece çalışma alanımız genişlemiş oluyor. Heykelle resim bizi enterese eden tüm konulara dair sessiz, somut, evrensel ve bakî dilimiz. Heykellerimizde genelde figüratif sürreal çalışmalar yapma eğilimimiz daha fazla. Resimlerimizse günlük gibi. O güne ve o anki ruh halimize göre deneysel ve bir çok tarzda çalışmamız mümkün.

Ne tür çalışmalarınız oldu bugüne kadar?

Kabaca özetlersek, heykellerimizi kişisel, karma sergilerler ve bazı müzayedelerde sergiledik. Bir kaç kitaba kapak olanları da oldu. Müzisyen, ney üstadı Mercan Dede ile heykel ve müziğin hemhâl olduğu keyifli bir sahne performansı gerçekleştirdik. Resimlerimizi de aynı şekilde karma sergiler ve bazı müzayedelerde sergiledik. Resimlediğimiz ve yaparken çok zevk aldığımız çocuk kitapları var. Seramikten heykel ve resmin adeta ortada buluştuğu epeyce rölyef çalışmaları yaptık.

Mesleğinizi uygularken evli olmanız zorluk yaratıyor mu? İşleri birlikte yürütebiliyor musunuz, eşiniz yardımcı oluyor mu?

Mesleğimizin evli olmaktan kaynaklı hiç bir handikabı yok. Aksine eşlerimiz de sanatla uğraştıkları için işimizde destekçiler. Hayatımızda ev atölye ayrımı diye bir şey pek yok. Evi atölye gibi kullanabildiğimiz gibi atölyeyi de ev olarak kullanabiliyoruz. Aramızda cinsiyetçi iş bölümüne dair tipik rol paylaşımları da olmadı hiç. Üniversitedeki ev arkadaşlığının bitmemiş hali gibi hayatlarımızı kolaylaştıracak şekilde destek olarak yaşıyoruz hâlâ.

Başka uğraşlara vakit ayırabiliyor musunuz?

Eğer bu mesleği seçmeseydik yine başka bir sanat dalı ya da spor dalını seçebilirdik. Meselâ çocukluğumuzda eşit güçler olarak kesintisiz her gün yarıştığımız için, çok rahat yüz metre koşucusu olabilirdik. Orta okulda basketbola lisedeyse voleybola kafayı takmıştık. Edebiyatı bir okur olarak çok sevdik hep. Edebiyata dair ertelediğimiz gelecek planlarımız hâlâ var. İlkokulda ritmik jimnastik dans grubundaydık, büyüdükçe halk danslarına merak sardık. Üniversite'de Bitlis, Bingöl, Kafkas oynadık bir ara. Müziğe ve sinemaya da çok düşkünüz. Bir sanat dalıyla uğraşınca en azından izleyici olarak başka disiplinlerden beslenmek kaçınılmaz. Sanatın yanında kuramsal disiplinleri de seviyoruz.

Hayat boyu eğitim

Lisede sosyoloji görmediğimizden içimizde ukde kalmıştı. Şu an her ikimiz de ikinci üniversite olarak Anadolu Üniversitesi Sosyoloji Bölümü son sınıf öğrencisiyiz. Sosyolojinin yaptığımız işi kuramsal olarak çok yerinde desteklediğini ve beslediğini düşünüyoruz. Sosyoloji bölümü bittikten sonra bir yıl ara verip antropoloji okumak gibi bir hayalimiz de var. Her meslekten herkesin sosyoloji okuması gerektiğini düşünüyoruz. Hayat boyu eğitim taraftarıyız.

Biraz da Petrol-İş'e yaptığınız rölyeften söz eder misiniz? Bir adı var mı? Kadın motifinin özel bir anlamı ya da öyküsü var mı? Neden kadın? Tasarım aşamasında neler düşündünüz, kompozisyon nasıl oluştu?

Rölyefin bir adı yok, yerine dair konuşursak; "Neden giriş?" Nasıl ki bir insanla ilk karşılaştığımızdaki ilk intiba o ilişkinin geleceği için belirleyiciyse bir mekana girince de geçerlidir bu. Mimarinin de bir ruhu vardır. Ve mekanla en belirleyici karşılaşmayı girişte yaşadığımız için aynı psikoloji ilk giriş için de geçerlidir.

İnsan ve mekanın olumlu enerjisini yükseltmek

Uzak Doğulular binlerce yıl doğayı ve kendileriyle beraber tüm canlıları gözlemleyip "feng-shui" kavramıyla bu birikimlerini pratik yaşamlarına yansıtabilmişlerdir. Bugün modern psikoloji de yaşam enerjisini daha sağlıklı aktive edebilmek için estetiğin ve sanatın hayatımızda fark yaratabilme gücünden istifade ediyor. Bizim de girişi seçmemizdeki amaç mekana giren herkesin estetik bir görselden ortak ve eşit istifade etmesini sağlayarak insanın ve mekanın olumlu enerjisini yükseltebilmektir.

Evet plâstik sanatlar bazen söylemle de desteklenip açıklanabilir ama önce kendi kendini anlatabilecek görsel diline kendi sahip olmalı. Bir heykelin, veya herhangi bir görsel eserin üstünden bin yıl geçince onu anlatacak bir kimse olmayacak yanında. O kendini anlatacak. Tabi bu rölyefin öyküsel bir anlatımı da olduğu için inceleyen herkes mânâsına dair ortak akıl yürütebilir.

Tasarım aşamasında neler düşündüğümüze dair sorunuzun cevabı da olabilir bu. Daha çok ekonomik, ya da pragmatik bir çok gerekçeyle mekanların çoğunda biraz da haklı olarak önce fonksiyonel çözümlemelere gidiliyor. Fakat diğer yandan insanın duygusal varlığını da hesaba katarsak, mimari tasarımda fiziksel kullanımın amaçlanmasının yanında psikolojik etkileşim elemanları eksik kalıyor. O yüzden her zaman yaşam alanlarımızda sanatsal çalışmalara ihtiyaç var.

Dengeyi sağlamak için görsel estetik desteği

Peki neden kadın? Temelde birbiriyle aynı yapıdaki iki cins zamanla her kültürde değişebilen sosyal normlar, gelenekler yüzünden kollektif belli eğilimler göstermeye yönelmişler. Bu rol dağılımında sanki erkek fonksiyonelliği, kadınsa estetiği temsil etmeye başlamış. Bu açıdan değerlendirirsek bir çok mekan ve kurum gibi sendika da çok eril gözüküyordu. Dengeyi bir nebze de olsa sağlayabilmek için dişil güç olarak görsel estetikle desteklenmesi gerekiyordu. O yüzden eski afişlerde sıkça rastladığımız sloganvari, kaslı erkek emekçi yerine kadın emekçi figürü kullanmayı uygun bulduk. Ama bu demek değil ki erkek figürü asla olmaz.

Kadın bugünü anlatıyor

Çalışmada konsantre olmuş bir uy-

garlık yolculuğu var. Bu yolculuğu tabİi ki sembollerle anlatmak mümkün. Nasıl ki bir edebi yazıt giriş gelişme sonuç diye plan plan çözümleniyorsa bir benzeri çalışma plastik sanatlarda da uygulanır.

1- Petrolün ilk oluşum safhasını düşünürsek petrol kulesi, at başı formları kısaca sanayi; geçmişi temsil ediyor. 2- Sanayi ile içiçe geçmiş kadın; bugünü anlatıyor. 3-Kadınla içiçe geçmiş güneş ve doğa ise arzulanan geleceği sembolize ediyor. Ve hep beraber uygarlığın aynası oluyorlar. Bu planlardaki sembolleri de yine detaylı çözümlersek; Doğal olarak doğada doğurganlığın ve estetiğin sembolü olarak kadını kullanmak uygun geldi.

Sendikalaşma sürecinde kadının görünmez rolü

Aynı zamanda avcı toplayıcı toplumdan, tarımı başlatarak yerleşik hayata geçişi de başlatan kadın emeğidir. Bu bir nevi uygarlığın da temelidir. Sanayi devriminin akabinde yine kadın ve çocuk emeği çok ciddi sorumluluklar üstlenmiştir. Dolayısıyla gözardı edilsin veya edilmesin emekçilerin sendikalaşma sürecinin içinde de her daim kadının görünmez rolü büyüktür. Tarım devrimini, insanın en kadim besini ekmeğin ve emeğin sembolünü başaklar temsil ediyor. Başaklar aynı zamanda yerleşik hayata geçişi ve uygarlaşmanın da temelini oluşturuyor. Kadının koltuk altında hamisini bulmuş ve el emeğinden çoğalmaya devam etmiştir. Bitimsiz, yenilenebilir enerji kaynağı olarak güneş, toprağı temsilen de kırlar sembol olmuştur. Doğurganlığın sembolü olan kadın arkasına sanayinin desteğini alarak yüzünü yenilenebilir enerji kaynaklarına dönmüştür. Kısaca istenirse teknoloji doğanın ve insanlığın lehine sağlıklı kullanılabilir. Yenilenebilir enerji kaynaklarından mümkün olduğunca öncelikli istifade edilebilir.

Yapımı nasıl oldu? Ne tür aşamalardan geçti, ne kadar zamanınızı aldı, montaj sırasında zorluk yaşadınız mı?

Tasarım ve uygulama toplamda altı ayımızı aldı. 15 metrekarelik rölyef için 900 kilo şamotlu çamur tek tek elimizden geçti ve işlendi. Puzzle gibi parçalara bölerek kuruttuğumuz parçalar yüksek pişirimli seramik boyalarla boyanıp sırlandı. 1040 derece sıcaklıkta pişirildi. Herhangi bir şekilde kırılmadan muhafaza edildiği takdirde adeta ölümsüz bir malzemeye dönüştü. Rölyef panoyu oluşturan yaklaşık 700 parçanın her biri en az 15 kez farklı işlemler için elimizden geçti. İzmir' deki atölyemiz daha büyük olduğu için çalışmayı İzmir' de gerçekleştirdik. Ebatın büyüklüğü ve iskelede montajı bizi en zorlayan konulardan biri oldu.

Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Sendikadaki çalışma sürecimizde tüm başkanlar ve çalışanlar her şekilde destek oldukları için gıyaben tek tek teşekkür ederiz. Yapım sürecinde yaşadığımız bir çok soruna rağmen çalışmayı tamamlayıp, karşısına geçip bakmak yorgunluğumuzu hafifleten en rahatlatıcı andı diyebiliriz. ■

Azime ve Azize Önlü kimdir, kendilerinden dinleyelim:

Tunçbilek' de ikiz doğarak dört kardeşi altı yapmışız. Ezeli bir oyun sürecimiz oldu ve ebede kadar da gidecek. Annemizin karnında bile dünya macerası için oyun arkadaşıyla bekleşen fevkalâde şanslılardandık biz. İlk oyuncaklarımız dahi birbirimiz olmuşuz ki hiç öyle oyuncak bebek isteyen çocuklardan olmadık. Hatta oyuncak da istemedik. Hal böyle olunca birbirimizin bedenleriyle başlayan oyunlarımız yine en doğal malzemeler, çamur, taş, ahşap, kemik, kumaş, çer çöp ne varsa eklenerek büyüdü.

Okulla beraber hayatımıza ilk kez resim defterleri ve boyalar da girdi. Sevinç ve heyecandan ilk gün yarış halinde kocaman kabak gibi kafalar çizerek en fazla bir saat içinde tüm resim defterimizi bitirdik. Sağolsun öğretmenimizse istikbalde mesleğimiz olacak sanat eğilimimizi farketmek yerine hepsi pekiyi olan derslerimizin arasında tek resim dersimizden not kırmayı uygun buldu.

Belki de defter kullanmayı öğrenmek durumunda kalmak ilk sanatsal kısıtlanmamız oldu. Oysa varlık sebebimiz salt özgürlüğü deneyimlemek üzere kurgulanmıştı sanki. Bu konudaki hassasiyetimiz, kendimizi gerçekleştireceğimiz en isabetli alan olarak plastik sanatları işaret etti. Böylece benliğimizi bildik bileli en keyifli uğraşımız "oyun" hiç sekteye uğramadı. Hayal gücümüz, bedenimiz, aklımız birbirinden ayrışmadı. Çalışmalarımızda kullandığımız yöntem "oyun" kavramının hakkını verme çabasından başka bir şey değil. Oyunda samimiyet, gerçekdışılık, tatlı bir rekabet, zekâ, mücadele, hürriyet, keyif vs. birçok duygu açığa çıkar. Ve biz bulunduğumuz çağa tanıklığımızı, açığa çıkan bu oyun enerjisinin ruhuyla yapmaya meyil ettik. Belki de varoluşumuzun ağırlığını ancak bu işle ve bu şekilde sağaltabilmemiz mümkün.

Matematiği ve estetiği kusursuz bir evrende gözlerimizi açıyor ve büyüyoruz. Belki bilgi dağarcığımız, telaffuzumuz "güzel" i teorize edemese de aslında güzelin âlâsına yeterince içkindir. Zaten orana orantıya aşina gözümüz hakkı verilmiş bir sanat eserini hemen fark edecektir. O yüzden sanat eğitimi almış ya da almamış hiç kimse bir şeyleri elitize ederek en biricik variyetine estetik ve sanat görüsüne çekingen durup yabancılaşmamalı. Sanatçı da sanatsever de özellikle de hâlâ günümüz sanatında etkin; "kavramsal sanat" kavramının altında "kavrayamıyorum" ezikliğiyle kıvranmamalı. Herkes gerek üreterek, gerek izleyerek, gerekse kritik ederek bir şekilde sanatsal edime dâhil olabilir. Eser sadece yapım aşamasındayken üretene aittir. Ama sanatçı sergilemeye uygun görüp afişe ettiği andan itibaren gören bellek sayısı kadar başkalarına da aittir. Her yorumda, hatta her bakışta artık başka bir şeydir o. O yüzden tamamen yoruma açık bir meşgale içinde olan sanatçının üretirken birinci önceliği benliğinden dahi kopacak denli özgürleşmek olmalı.

KADIN AJANDASI

Hazırlayan: Elif Ülker

1 Eylül 1927

Medeni Nikâh zorunlu hale geldi.

14 Eylül 1934

Kate Millet (Amerikalı kadın hakları aktivisti, yazar) dünyaya geldi.

2 Eylül 1968

Sabiha Sertel (Gazeteciliği meslek olarak benimsemiş ilk Türk kadın yazar) yaşamını yitirdi.

12 Eylül 1980

Ordu yönetime el koydu... Kadın hakları açısından en geri koşulların yaşandığı uzun bir döneme girildi.

30 Eylül 1936

Yazar Sevgi Soysal dünyaya geldi.

19 Eylül 1893

Yeni Zelanda kolonisi **kadınlara oy hakkı tanıyan ilk ulus**... Kate Sheppard '**Kadınlar için oy hakkı**' imza kampanyasını başlattı 30.000 den fazla imza meclise sunuldu ve yeni seçim yasası hazırlandı.

25 Eylül 1982

Filiz Dinçmen Türkiye'nin ilk kadın büyükelçisi ünvanını aldı...

4 Ekim 1926

Türk Medeni Kanunu kabul edildi.

10 Ekim 1903

Emmeline Pankhurst (İngiliz kadın hakları savunucusu, feminist kuramcı, oy hakkı savunucusu) 'Kadınların Sosyal ve Politik Birliği'ni kurdu.

1 Ekim 1992

Kadınlar harp okullarına alınmaya başladı...

5 Ekim 1789

Binlerce pazarcı, zanaatçı ve çamaşırcı kadın Kraliçe Marie Antoinette'nin sözlerini 'ne zaman ekmeğimizi olacak?' haykırışlarıyla Versailles sarayına yürüdü ve Fransız devriminin ilk kıvılcımını çaktı...

1 Ekim 1847

Annie Besant (İngiliz sosyal reformcu, kadın hakları aktivisti, yazar, İrlanda ve Hindistan kurtuluş mücadelesi destekçisi) dünyaya geldi.

10 Ekim 1987

Behice Boran (Türkiye İşçi Partisi'nin son genel başkanı, siyasetçi, akademisyen ve sosyolog) Brüksel'de hayata veda etti.

16 Ekim 1916

Margaret Sanger New York'ta ilk doğum kontrol kliniğini kurdu.

23 Ekim 1915

New York'ta onbinlerce kadın oy hakkı için yürüdü.

13 Ekim 1987

Şair Nilgün Marmara aramızdan ayrıldı...

beden
onun bedeni bir tımarhane
içinde çok işçi, deli ve
çalışkan!
onun bedeni bir kule.
içinde çok basamak,
karanlık ve nemli.
güdürerek çıkarır
merdivenlerden,
ağlatarak indirir aşağı!
onun bedeni bir küre
yüzeyi çok giz, parlak ve
akışkan.
döndürdükçe gösterir
çarpıtmaz,
zamana saygılı ve acıyan

Nilgün Marmara

26 Kasım 1893

Kadınlar ilk kez bir ulusal seçimde (Yeni Zelanda) oy kullandı...

27 Ekim 1932

ABD'li şair ve yazar Sylvia Plath doğdu...

'belki gerçekten evlenip çocuk doğurduktan sonra insanın beyni yıkanmış gibi oluyor ve ondan sonra özel bir totaliter devletin kölesi gibi duyuları körlenerek yaşayıp gidiyordu' (Sırça Fanus)

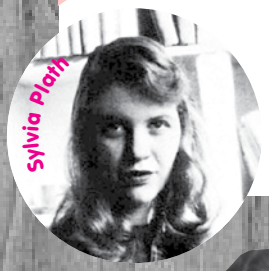

18 Kasım 1913

Belkıs Şevket Hanım tek motorlu üstü açık teyyareye binen ilk kadın oldu.

25 Kasım 1960

Dominik'te dikatörlükle mücadele eden Patria, Minerva, Maria Mirabel adlı üç kız kardeş bir uçurumun dibinde ölü bulundu. 17 Aralık 1999'da Birleşmiş Milletler (BM) tarafından 25 Kasım, Mirabel kardeşler anısına Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü olarak belirlendi.

10 Kasım 1918

Darülbedayi'ye ilk kız öğrenciler alındı. Bedire, Memduha, Beyza, Refika, Afife (Jale)

3 Kasım 1793

Fransız oyun yazarı, gazeteci, feminist Olympe de Gouges giyotinle idam edildi

Fransız Devrimi sırasında çok aktifti. Ölüm cezasının kaldırılması, mahkemelerde halk jürilerinin kurulması, Fransız sömürgelerindeki kölelerin özgürleştirilmesi, gayrımeşru çocukların tanınması, evlat edinilmesi, gelir vergilerinin adaletsizliği, yoksulluk konularında mücadele etti.

2 Kasım 1989

Kadınlar cinsel tacize dikkat çekmek için 'Bedenimiz bizimdir, Cinsel tacize hayır' kampanyası başlattı. Vapurda yapılan basın açıklaması sonrasında kadınlara mor iğne dağıtıldığı için kampanya 'mor iğne' adıyla anıldı.

29 Kasım 1990

Kadınların çalışmasını kocanın iznine bağlayan Medeni Kanun'un 59. maddesi iptal edildi.

KADINLAR MATİNESİ

İngiltere'de kadınların oy hakkı mücadelesi ve Diren! - Süfrajet filmi üzerine:

"Yasaları çiğneyen değil yasaları yapanlar olmak istiyoruz!"

Geçtiğimiz aylarda vizyona giren Diren! Süfrajet filmi, İngiltere'de kadınların oy hakkı mücadelesinin en keskin ve çok fazla bilinmeyen yanlarını ortaya koyuyor. Avrupa ve Amerika'daki oy hakkı mücadelesine benzer bir dönemi kapsayan tarihsel kesiti yakından tanımak isteyenler, film vizyonda olmasa da internetten bulma imkânı var. İzlemenizi şiddetle öneririz...

- Glasshouse çamaşırhanesi'nde mi çalışıyorsun?

- Orada doğdum. 7 yaşında yarı zamanlı çalışmaya başladım. 12 yaşımdan beri tam zamanlı çamaşırcıyım.

.....

- Kadınlara oy hakkı, güç elinizde. (erkeklerden gülüşmeler)

.....

- Yasalarınız benim için hükümsüz. O yasaların yapımında söz hakkım olmadı ki.

Diren! Suffragette filminden bu replikler. İzlemeden bile bir fikir veriyor sanırım. Film, kadınlara oy hakkı mücadelesinin İngiltere'de sokaklara taştığı 1912 yılında bir keşfe çıkarıyor bizi; milyonlarca kadından biri olan çamaşırcı Maud Watts'ın hikayesine ortak ediyor.

Filmdeki "Maud Watts"ı yadırgamayacaksınız hatta çok tanıdık gelecek. Annesinin çamaşırcılık yaptığı fabrikada doğmuş, kendini bildi bileli o fabrikada çamaşırcılık yapan, vücudu yanıklarla dolu, aynı işi yapan eşi Sonny'den daha az maaş alan, yüzlerce kadından biri. Fabrikadaki mesaisi bittikten sonra evdeki mesaisi başlıyor. Çevresinde olup biten haksızlıkların, eşitsizliğin farkında olan ama bir türlü ne yapacağını, bunu nasıl durduracağını bilemeyen içimizden biri. Her gün işe gidiyor, akşam eve geldiğinde kazandığı parayı kocasıyla birlikte biriktirmeye çalışıyor, küçük şeylerle mutlu olmaya çalışıyor. Milyonlarca kadın gibi yoksul, işyerinde patronun tacizine uğruyor, işini kaybetmemek için sessiz kalıyor.

Şehre gittiği bir gün Süfrajetlerin eyleminin ortasında kalıyor Maud. Mağaza vitrinlerini taşlayan kadınların arasında birlikte çalıştığı Violet'i görüyorr. Polislerden birinin kadınlara şöyle bağırdığını duyuyor:

- Sizin hiç bir değeriniz yok, kimse kadınları önemsemez. Anlamıyor musunuz? Evinize, kocanıza gidin artık.

Korkarak oradan uzaklaşsa da gördükleri ilgisini çekiyor bir kere...

Violet'in Meclis'te yapacağı konuşmayı dinlemek için onunla birlikte gitmeye karar veriyor. Ancak Violet kocası tarafından darp edildiği için konuşma işi Maud'a kalıyor. Yıllarca kendisini taciz eden patronuna konuşamayan, evde kocasına konuşamayan Maud onlarca erkeğin arasında yaşadıklarını anlatmaya başlıyor. Ama orada verilen sözler tutulmuyor ve "oy hakkı verirsek seçilmek de isterler", "bir gün bizi yargılamaya kalkarlar" diyen erkekler tarafından kapı dışarı ediliyorlar.

Kocasının itirazlarına rağmen eylemlere katılan Maud hapse atılıyor. Burada direnişle daha güçlü bir bağ kuruyor. Hapisten çıkınca Süfrajetlerin toplantılarına katılıyor. Çok geçmeden de bunun bedelini ödemeye başlıyor. Önce erkekler tarafından sonra hemcinsleri tarafından aşağılanıyor. Ama Süfrajetlerin lideri Emmeline Pankhurst'un konuşmasını dinledikten sonra emin oluyor: o da "köle olacağına asi olmayı" tercih eden bir Süfrajettir artık.

Tarihin önemli kadın hareketlerinden biri olan Süfrajetlerden söz ederken aslında kastedilen çoğunlukla Amerika Birleşik Devletleri'ndeki barışçıl kolektif direniştir. Bu hareketin İngiltere'deki öncüsü 1903'te Kadınların Sosyal ve Politik Birliği'ni kuran Emmeline Pankhurst'tur. İngiltere'de kadınlara oy hakkı verilmesi için mücadele eden kadınlar için kullanılan Suffragette kelimesinin içindeki"get"fiili, buradaki kadınların yalnızca oy hakkı "istemediği", bu hakkı "almak" için mücadele de edecekleri anlamına gelir. İngiltere'deki Süfrajetler ABD'deki kız kardeşlerinden farklı olarak radikal bir şekilde örgütlenmişler; Ruslardan öğrendikleri açlık grevleri, mağaza vitrinlerini taşlamak, polisle mücadele etmek gibi militan yöntemler denemişlerdir. Bunun en büyük nedeni de İngiltere'deki yönetimin Süfrajetlere uyguladığı şiddet ve ayrımcılıktır.

Süfrajet hareketi İngiltere'de de üst-orta sınıf kadınların öncülüğünde başladı aslında. Filmde de gördüğümüz Emmeline Pankhurst ve Edith Ellynn, hareketi başlatan orta ve üst sınıfa mensup kadınlar. Hareketin başında elleri parampar-

Filmin orijinal adı: *Sufragette*
Yönetmen: *Sarah Gavron*
Yapım yılı ve yeri: *2015, İngiltere*
Oyuncular: *Carey Mulligan* **(Maud),** *Helena Bonham Carter* **(Edith),** *Brendan Gleeson* **(Steed),** *Anne-Marie Duff* **(Violet),** *Meryl Streep* **(Emmeline Pankhurst)**

ça, vücutları yanık dolu, işe giderken küçücük çocuklarını kitleyip evde bırakmak zorunda kalan kadınlar yok yani. Ama bu film İngiltere'deki Süfrajetleri işçi kadınların gözüyle anlatıyor. Kanımca en önemli farkı da bu. Hapse atılan, uğradıkları şiddete ve haksızlığa karşı açlık grevi yaparken zorla beslemek için midelerine vahşice hortum sokulan kadınları, bu harekete öncülük eden orta sınıf kadınları, çamaşırcı bir işçi kadının gözünden tanımaya çalışıyoruz.

Filmin sonunda jenerikte kronolojik sıraya göre kadınlara seçme ve seçilme hakkı veren ülkelerin isimleri akıyor. Görünce şaşırabilirsiniz; birçok Avrupa ülkesinde bu hak o kadar geç kazanılmış ki.

Bitirirken;

Maud'un, mücadeleden vazgeçmediği için kocasının zorla evlatlık verdiği oğluna unutmasın diye adını defalarca söyleterek veda ettiği sahneyi izlerken, bu kadınlara ne çok şey borçlu olduğumuzu düşündüm. Sandıkta oyumu verirken kadınların bu tarihinin hiç aklıma gelmemesinden utandım. (*Sevda Bayramoğlu*)

Süfrajet nedir?

İngilizce, oy verme, onaylama, destekleme anlamına gelen ***suffrage*** *kelimesinden türeyen süfrajet (suffragette), oy hakkı isteyen kadın anlamına geliyor. İngiltere'de 20. yüzyılın başlarında oy hakkı mücadelesi yürüten kadınlar süfrajet kelimesiyle tanımlanmıştır.*

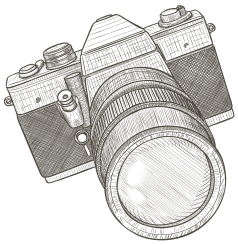

FOTOĞRAFLARDA SİMGELEŞEN KADINLAR

Yoksulluğun fotoğrafında simgeleşen Florence Owens Thompson

"Göçmen Anne"nin Hikâyesi

Geçtiğimiz sayıda başlattığımız "Fotoğraflarda Simgeleşen Kadınlar" bölümüne bu sayıda ve Amerikalı fotoğrafçı Dorothea Lange tarafından çekilen ve yoksulluğu anlatan dünyaca ünlü "Göçmen Anne" fotoğrafından Florence Owens Thompson ile devam ediyoruz.

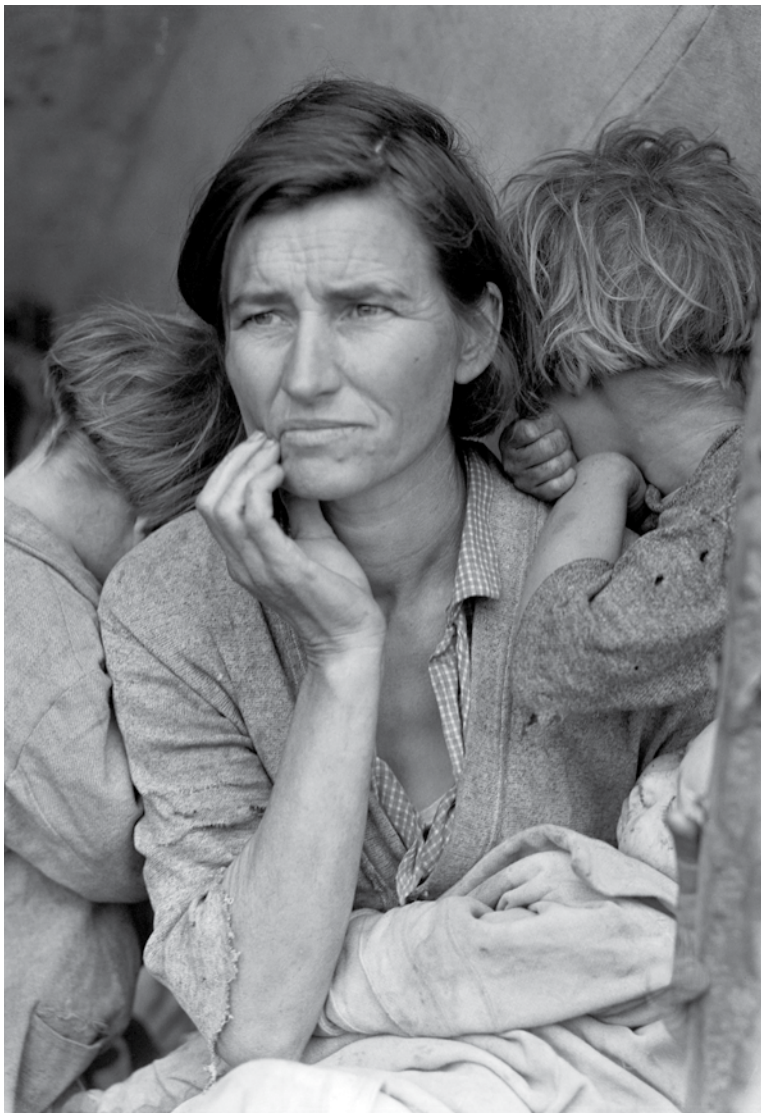

İnternette arama motorlarına kadın, yoksulluk, göçmenlik kelimelerini yazdığınızda karşınıza çıkan fotoğraflardan birisi de ünlü "Göçmen Anne" (veya bazı kaynaklara göre Göçmen Ana) fotoğrafıdır.

Florence Owens, 1 Eylül 1903 tarihinde Florence Leona Christie olarak Amerika'nın şimdi Oklahoma olarak anılan eski Kızılderili Bölgesi'nde dünyaya gelir. Babası Jackson Christie, kendisi dünyaya gelmeden önce annesini terkeder. Annesi, daha sonra 1905 yılında Charles Akman'la evlenir. Aile, daha sonra Kızılderili Bölgesi'nin dışında küçük bir çiftlikte yaşamaya devam eder.

Tarihler 14 Şubat 1921'i gösterdiğinde, Florence, 17 yaşındadır ve 23 yaşındaki çiftçi oğlu Cleo Owens'le evlenir. Violet ve Viola adında iki kızları ve Leroy adında bir oğulları olur. Florence, daha sonra kocasının ailesiyle birlikte Kaliforniya'nın Oroville kentine göçeder. Orada Sacramento vadisinde kereste kesimi ve çiftlik işlerinde çalışırlar.

1931 yılında kocası Cleo tüberkülozdan hayatını kaybedince, Forence, altı çocuğu ve karnındaki bebeğiyle tarlalarda ve restoranlarda çalışmaya başlar. 1933 yılına geldi-

ğinde yedinci çocuğunu dünyaya getirir. Kendi ailesinin yanına Oklahoma'ya döner ve bu sefer de onlarla birlikte Kaliforniya'nın Shafter eyaletine göçeder. Orada, üç çocuğu olan Jim Hill ile tanışır.

Fotoğrafın çekildiği an

1936 yılında, marul tarlalarında iş bulma umuduyla Los Angeles'tan Watsonville'a giderken arabaları bozulur. Dinlenmek üzere bir bezelye toplama kampına girerler, kampta 2500 insanın bulunduğunu öğrenince çok şaşırırlar. Dolu yağışı nedeniyle ürünler zarar gördüğünden tarla bozulmuştur. Jim Hill, araba parçasını tamir ettirmeye götürdüğünde geçici olarak kurdukları bir çadırda beklemeye başlarlar.

İşte o çadırda çocuklarıyla birlikte otururken, fotoğraf çekiminden dönen Dorothea Lange'nin dikkatini çekerler. Lange, derme çatma çadırın altında çocuklarıyla oturan Florence'ın yanına gelerek altı fotoğraf çeker. Kampta bulunan başka hiç kimsenin fotoğrafını çekmeden arabasına biner ve gider. İki kadının karşılaşması yalnızca birkaç dakika sürmüştür. Daha sonra, iki kadının farklı şeyler hatırladığı ortaya çıkacaktır.

İsimsiz bir göçmen kadın

Dorothea Lange fotoğraf için şöyle not düşer: "*Nipomo, Kaliforniya, Mart 1936. Göçmen tarım işçi ailesi. Yedi aç çocuk. Anne 32 yaşında, baba Kaliforniya yerlisi. Bezelye toplama kampında ürünün zarar görmesi sonucu hasat başarısız olmuş. Yemek satın alabilmek için arabalarının tekerlerlerini satmak zorunda kalmışlar.*"

1960 yılında Popular Photography (Popüler Fotoğraf) adlı bir dergide Lange fotoğrafla ilgili anılarını şöyle anlatır: "*Bana hiç bir şey sormadığını hatırlıyorum. Altı fotoğraf çektim, giderek yaklaşarak aynı yönden sürekli fotoğraf çektim. Ne adını ne de hikâyesini sordum. Bana, donmuş tarlada kalan mahsülle ve çocuklarının yakaladığı kuşlarla beslendiklerini anlattı. Yemek satın almak için arabasının tekerlerini satmıştı.*"

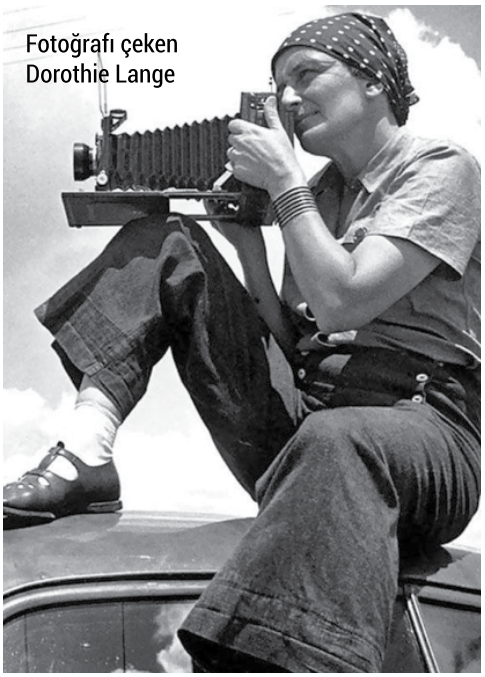
Fotoğrafı çeken Dorothie Lange

Yıllar sonra Florence, Lange'nin fotoğrafları yayınlamayacağına söz verdiğini belirtir. Oğlu Troy Owens, "*Tekerlekleri satmış olmamız mümkün değil, çünkü elimizde satmak için fazladan tekerleğimiz yoktu. Sadece arabada bulunanlar vardı, onu da arabayı sürmek için kullanıyorduk.*" diye anlatır olayın ayrıntılarını.

Fotoğraf gazetede

Ertesi gün, fotoğraflar bir gazetede ekonomik krizin kurbanlarına yardım kampanyasıyla ilgili bir haberde "Göcmen Anne" adıyla yayınlanmıştı. Bir tanıdıkları fotoğrafı gazetede görmüş, koşarak getirmişti. Florence, fotoğrafa bakmış, hiçbir şey söylememişti.

Florence, Modesto'ya ikinci dünya savaşından sonra taşınmıştır. Taşındığında 10 çocuğu vardır. Brady'nin annesi olan Shirley, en küçük kızıdır ve Lange fotoğrafı çektiğinde henüz dünyaya gelmemiştir.

1945 yılıdır ve savaş sonrası işgücü ihtiyacı, Florence'nin bir hastanede iş bulmasını sağlar. 8.5 yıl boyunca haftada yedi gün, günde 16 saat çalışır. Hastanede tanıştığı George B. Thompson ile evlenecek ve ailesine mali açıdan güvenli bir ortam sağlar. Eşini 1974 yılında kaybeder.

Lange, fotoğrafını çektiği kadının ve üç çocuğun adını sormamıştı, bu yüzden kimlikleri 40 yıldan fazla bir süre sır olarak kalmıştı.

Fotoğrafın gizemi çözülüyor

Gizemin çözüldüğü ilk olay ise oldukça dokunaklı. 1974 yılında, Santa Clara'da yüksekokul öğrencisi Shery Brady, tarih kitabını karıştırırken ünlü bir fotoğrafta tanıdık bir yüze rastlar. Koşarak öğretmenine gider ve "*bu fotoğraftaki kadın benim büyükannem*" der. Öğretmeni, "*tamam, çok güzel, şimdi git ve yerine otur*" diye gönderir onu. "*Hayır, şaka yapmıyorum, o gerçekten büyükannem*" diye tekrarlayınca öğretmeni, "*sen ciddisin*" diye yanıtlar. Eğer öğretmeni ona gerçekten inansaydı, gizem o sene çözülecekti.

Ancak olayın çözülmesi, dört sene sonra, 1978 yılında Modesto Bee adlı yerel bir gazetede çalışan Emmett Corrigan'ın söyleşisi sayesinde gerçekleşti. Florence, söyleşide, Büyük Buhran'ın simgesi haline gelen siyah beyaz fotoğraftaki kadının kendisi olduğunu, iki yanında yüzlerini Lange'nin kamerasından gizleyen çocukların da kızları Katherine ve Ruby olduğunu, kucağındaki bebeğin ise Norma olduğunu söyleyecektir.

"Umudumu kaybetseydim başaramazdım"

1979 yılında NBC'den Bob Dotson'un yaptığı röportajda "*Çocuklarımla birlikte çadırlarda kaldık, bambu evlerde yaşadık, kısacası yaşamımızı sürdürebileceğimiz her yerde yaşadık. Pamuk topladım, hastanelerde çalıştım, barlarda çalıştım, aşçılık yaptım, tarlada çalıştım, çocuklarımı besleyebilmek için yapabileceğim her şeyi yaptım.*" diye anlatıyordu o günleri Florence.

10 Ekim 1978, Modeste Bee adlı yerel gazetede yayınlanan söyleşiden...

Florence, 1936 yılında çekilen fotoğraftan 43 yıl sonra (1979) fotoğraftaki kızlarıyla birlikte: Katherine, Ruby ve Norma...

Aynı görüşmede, Lange'nin çektiği fotoğrafın aynısını 43 yıl sonra yeniden çektirirler. Herkes yerli yerindedir ve herkes aynı konumunu korumaktadır yeni fotoğraf karesinde. Söyleşiyi yapan Dotson'un "*Hiç umudunu yitirdiğin oldu mu?*" sorusunu şöyle cevaplar Florence: "*Hayır, umudumu kaybetseydim, asla başaramazdım.*"

Her koşulda iş bulurdu

"Göçmen Anne" fotoğrafında annesinin kucağında henüz bebek olan kızı Norma, söyleşide annesinin aileyi nasıl birarada tuttuğunu şöyle anlatır: "*Annem dışarı çıktığında iş bulmayı başaran bir kadındı. Çiftçilerle konuşur ve hepimize iş ayarlardı. Çok güçlü bir kadındı ve ona hepimiz güvenirdik. Sabahları uyandığımızda gidecek işimiz ya da yiyecek yemeğimiz olduğunu bilirdik.*"

2009 yılında 77 yaşında olan kızı Katherine'le yapılan bir söyleşide, annesinin kırmızı elbise giymekten ve country müziği dinlemekten hoşlandığını belirtiyor ve yıllarca baraka ve çadırlarda yaşadıktan sonra bir eve taşınmayı önerdiğinde "*Beton olmayan zeminde yaşayamam, şu anda olduğum yerde mutluyum*" dediğini belirtiyor.

Herkesin tanıdığı göçmen anne

Florence Owens Thompson, 10 çocuk dünyaya getirmiş, onları en zor koşullarda büyütmeyi başarmış, pek çok iş yapmış dünyaca ünlü göçmen anne... Yoksulluğun, zor koşullarda anne olmanın simgesi...

1983 yılında hayatını kaybettiğinde 80 yaşındadır Florence. Kendisine sorulmadan çekilen ve yayınlanmayacağına söz verilen fotoğrafı belki ona ekonomik olarak bir kazanç sağlamadı, ama onu, bütün dünyanın tanıdığı ünlü "Göçmen Anne" haline getirdi. ■

Birleşik Alman İlaç'ta 17 Eylül 1985'te greve çıkan 440 işçinin yarısından çoğu kadındı...

30 yıl önce de iş güvencesi istiyorduk...

Yıl 1985. Takvimler Eylül ayının 17'sini gösteriyor. Petrol-İş Sendikası'nın örgütlü olduğu, artık var olmayan Birleşik Alman İlaç Fabrikası'nın önü kalabalık... Dönemin merkez ve şube yöneticileri, işyeri temsilcileri, işçiler, gazeteciler, herkes fabrikanın önünde. Birazdan "bu işyerinde grev var" pankartı asılacak... Grevdekilerin yaklaşık yarısı kadın. Grevin önemli bir özelliği, Petrol-İş'in 12 Eylül'den sonraki ilk grev olması... Bizi ilgilendiren diğer özelliği ise ilk grev gözcüsünün bir kadın olması...

12 Eylül 1980 askeri darbesi, tüm yurtta sendikal faaliyetleri felç etmişti, pek çok sendika kapatılmış, yöneticileri tutuklanmıştı. Üzerinden beş yıl geçtiği halde, faaliyetlerini sürdüren sendikalar ise darbe anayasasının engelleyici hükümlerine tabi olarak, etkili şekilde çalışma yürütemiyor, bu da güçlerini önemli ölçüde etkiliyordu. Grev hakkı, işverene ekonomik baskı yaparak onu anlaşmaya zorlayacak etkin bir araç olmaktan çıkmıştı.

Tüm bu koşullar altında, Petrol-İş Sendikası'na bağlı Birleşik Alman İlaç Fabrikası'nda greve gidildi.

Grev sebeplerinden birisi, daha önce işten çıkarmalarda ve disiplin cezalarında sendika temsilcilerinin karara katılma hakkının kaldırılmasıydı.

Ayrıca 1 Ocak 1985 itibarıyla örgütlü işyerlerinden olan ve Petrol-İş'le ilk defa toplusözleşme imzalayacak olan Birleşik Alman İlaç işvereniyle 5.5 ay boyunca görüşülmüş ve yarısı kadın 440 üyesinin iş güvencesiyle ilgili maddelerde anlaşma sağlanamamıştı.

Fatma Beyaz
Azime Gündüz

İlk grev gözcüsü
Kadriye Kahraman

17 Eylül sabahı geldiğinde, fabrika önünde toplanmaya başlayan kalabalık yavaş yavaş çoğalmaya başlar. Saat 11.00'de fabrikadaki işçiler de üçer beşer çıkmaya başlar. "Bu işyerinde grev var" pankartının ardından ilk grev gözcüsü Kadriye Kahraman gözcü önlüğünü takar.

Greve ilişkin coşkusunu şöyle dile getirir: "*Bu ilk grev gözcüsü nöbetim. Çoktan beri bu anı bekliyordum. Bu işyerinde ilk grev 1980'de oldu. Sıra bana gelmeden grev bitti. Grevin bir an önce isteklerimiz doğrultusunda sona ermesini istiyorum. Ben de arkadaşlarım da kesinlikle kararlıyız.*"

Grevin diğer kadın gözcülerinden Fatma Beyaz greve çıkma nedenini şöyle açıklar: "*İş güvencesi Türkiye'de bütün işçilerein sorunu aslında patronlara fırsat verilirse işten atılmalar yeniden artar. İşçi atmak serbest çünkü. Hiç bir engel yok. Yasalarda bulamadığımız güvenceyi toplu sözleşmelerde arıyoruz.*"

Azime Gündüz: "*İşveren bugüne kadar işçi atmadık diyor. Fakat toplu sözleşmeden sonra atabilir. Aynı şey Roche'da da olmuştu. Sonra 150 kişi attılar. Biz güvenceye almak istiyoruz kendimizi. İşveren madem ki işçi atılmaz diyor öyleyse Disiplin Kurulu maddesini önceki şekliyle kabul etsin. Verilen bir hak geri alınmak isteniyor. Biz de bunu geri vermek istemiyoruz.*"

Grevin birinci ayı doldğunda, Birleşik Alman işvereni grevi kırmak amacıyla ilaç ithal edeceğini açıklayan bir ilan yayınlar.

Nesrin Güzeltel
Semra Özşeker

Meliha Canyakmaz

Grev gözcülerinden Meliha Canyakmaz şöyle yorum yapar bu hamleye: "*Birleşik Alman işçisi sabırlıdır, azimlidir, deneyimlidir. Mutlaka kazanacağız.*"

12 Eylül yasaları yasakladığı için çadırsız, pankartsız ve slogan atılmadan gerçekleştirilen grev, kadınlar için daha çetin geçmişti elbet. Soğukta sığınacak bir baraka az da olsa ısıtmaya yetecekti oysa.

Diğer iki kadın grev gözcüsü Nesrin Güzeltel ve Semra Özşeker'in ilaç ithal kararına yönelik eleştirileri, aynı zamanda grevin hangi koşullarda gerçekleştiği konusunda da ipuçları veriyordu: "*Üretimi durdurduk diye bizi halkın sağlığıyla oynamakla suçlayanlar, halimize baksınlar. Bu soğukta çadır bile kuramıyoruz, yağmurda titreşiyoruz.*"

53 gün süren grev, anlaşma sağlanması üzerine sona erdi. 440'ı sendikalı, 700 işçinin çalıştığı fabrika, 11 Kasım 1985 tarihinde pek çok kazanımla birlikte işbaşı yaptı. ■

KADIN'lardan ÖYKÜLER

Zıkkım

Hatice Eroğlu Akdoğan

Semtin ana caddesini gören sokaklardan birinin baş yanı birkaç gündür çok hareketliydi. Yeni açılmış bir iplikçi dükkânının önü kadınlar tarafından kuşatılmıştı. Tıpkı hediyeli alışveriş ya da bedava kumanya dağıtılan yerlerde olduğu gibi, ortalığa sıra kapmaca ve itişme kakışma egemendi.

Sırası gelen içeri giriyordu, ama kargaşanın merkezi tam da bu noktadaydı. Sıranın başı denilen dükkân kapısına yanaşan dört basamaklı merdivenin üstü ve çevresinde kadınlar kendi aralarında öncelik dalaşına tutuşuyorlardı. Tartışmanın içine arkalara doğru başka kadınlar da karışınca, giriş kuyruğu ister istemez giriş yığıntısına dönüşüyordu. Orta yere söylenen laflar birbiri ardına havada uçuşuyor, kimin içeri gireceğini ön taraftaki dalaşma açığa çıkarıyordu.

"A böyle de olmaz ki! Parayla değil, sırayla!"

"Komşun kendi hakkını bekler, sen niye gelip onun yanına dikiliysin?"

"Dinime küfredene bak. Sen bi kerem şu sarı yazmalı garıdan bile sonra geldin."

"Zabahın köründe dikildik. Gene aynı yerde, gene aynı yerdeyim!"

"Ocakta aşım var. Bebeleri okula aparacak. Öyle bakman mecburum önce ben girmeye."

"Herkesin işi, aşı var hanım. Herkes sırasını bilsin bu ne ya! Mahalle karıları gibi kavga bitmeyu."

Biri kendini içeri atandan sonra da itiş kakış, tartışma kaldığı yerden sürüyordu. Tansiyon yükselince ara sıra içeriden başında siperlikli şapkasıyla kısa boylu yaşlıca bir adam kapıya çıkıp, "Bacılar hanımlar bozdunuz sırayı. Aşağı inip tek sıra dizilin. Korkmayın bacılar herkese yetecek ip var, iş var." diye seslenince ortam biraz yatışıyordu. Ancak bu durum fazla uzun sürmüyordu. Sinsi yollarla sırayı kaynatanlar baş gösterince tartışma yeniden alevleniyor, içerden çıkanın yerine kendini öne atmayı becerenlerden biri içeri sıvışıyordu.

Sokağımızın Çeşni Teyzesi kadınların eve nerelerden, nasıl işler getireceği konusunda tecrübesiyle tanınırdı. Dışarıdan eve iş almak isteyenler önce ondan yol alırdı. Oğlunun karısından boşanmasıyla üstüne kalan iki torununa bakabilmek için yıllardır oradan oraya koşturup durur. Cıncık boncuk, dantel kazak işlerinden konfeksiyon parçalarına kadar evde yapmadığı iş yoktu. Kimi zaman da bazı atölye ve fabrikalardan ufak plastik ve metal parçalarına ait işler çuvallarla eve girer çıkardı. Bu tür işlerde Çeşni Teyze'ye iş kazasından dolayı erken emekli olan kocası yardım ederdi.

Annem de ara sıra Çeşni Teyze'nin bulduğu işlerden nasiplenen kadınlardandı. Onunla birlikte elişi dağıtımını yapan, patron dedikleri kadına giderlerdi. Her zaman yapılacak iş olmazdı. Yoğun zamanlarda Çeşni Teyze başkalarını da haberdar ederdi. Aynı işi yapan kadınlar evdeki acil işlerini yoluna koyduktan sonra kimi zaman bizde, kimi zaman başkasının evinde bir araya gelirlerdi. Sonra harala gürele herkes elindeki parçayı bitirip bir öncekinin üstüne ayasıyla sıvazlayıp koyar, ara vermeden bir sonraki dantel ya da orlon motifine geçerdi. Üst üste yığılan motifleri parasal karşılığa vurduğunuzda komik bir rakam ortaya çıkardı. Akşama kadar iki ekmek parası çıkaran kadınlar adeta sevindirik olurlardı.

Çeşni Teyze'nin boş kalmaya pek tahammülü yoktu. Okula giden iki torununun ağırlığı omzuna oturmuştu. Aldığı işi yetiştirmek için geceyi sabaha devirdiği çok olurdu. Yeniden iş alabilmesi için elindekini istenilen günde bitirmeyi şart koşarlardı. İşte o zaman Çeşni Teyze işe bir yumulur, birkaç gün ortada görünmezdi. Sık sık anneme yakınırdı; "Yetiştiriyorum da n'oluyo? Gene aynı tas, aynı hamam. Garı benden dertli! İstersen dört dörtlük yap bir de iş beğenmez, bir de şurası pörtük, burası çıkık diye bahane bulur."

Çeşni Teyze haklıydı. Gece gündüz demeden işi zamanında yetişse bile, patron kadın işin fiyatını düşürmek, ödemeyi ge-

ciktirmek için bu tür bahaneler uydururdu. Annem işleme yaptığı yirmi parça kazağın parasını alabilmek için kadının kapısına neredeyse on kez gitti geldi. Bugün olmadı yarın, yarın da olmadı sonraki gün. Eli boş git-gel bir yana, anneme bir de "Bir kaçını beğenmemişler, ama hafta sonuna ödemeye bakacaklar." gibisinden laflar söylemişti. Alacaklı böyle hallerde çıldırma noktasına gelirdi. Oysa kadınlar genelde bu tür şeylere inanmaz, işi dağıtan patron kadının parayı peşin ve eksiksiz aldığını bilirlerdi. Ancak ondan başka muhatapları yoktu. Çünkü işi dağıtan kadınlar işi aldıkları yerleri kimseye söylememeyi meslek ilkesi edinmişlerdi.

Ben bu tür durumda en çok Çeşni Teyze için üzülürdüm. Öyle böyle çok yerde parası kalmış, bazılarının peşini gide gele bıkıp, kendisi bırakmıştı. Ne zaman biri Çeşni Teyze'ye hal hatır sorsa parasının üstüne yatanlara söylenir, "Gözlerimde fer, kolumda derman kalmadı. Allah onlara yedirmeyip kefen parası etsin inşallah!" diye de beddua ederdi.

Yaza doğru genellikle evlere verilen işler azalırdı. Hatta Çeşni Teyze bir süredir iş bulamamaktan yakınıp duruyordu. Yukarı ana caddedeki Çeşit Çarşı'nın karşısında bir yere açılan iplikçi dükkânının evlere iş verdiğini öğrenince Çeşni Teyze ile annem soluğu orada almışlardı. Haber sokağa yayılınca kadınlar er vakit, dar vakit demeden dükkâna doğru akın ettiler. İlk gittiklerinde ipliği almadan gelmişlerdi. Çok sıra varmış. Sabah erken yeniden gideceklerdi. Öyle de oldu. Okula gitmiştim. Çeşni Teyzeyle annem, birer dantel ipliği kukası alıp öğlende ancak eve dönmüşler.

İplikçi, kadınlara dantel kukası dağıtıyor, yanında da kağıt üzerindeki modeli veriyordu. Kukayı örüp götürdüğünde tartacak, örülen kuka başına otuz lira ödeyecek. Evde iş yapanlar için gayet hatırı sayılır bir para. Diğer elişlerinden çok daha avantajlı. Yalnız kadınlar kuka alırken, kayıt yaptırıp başına beş lira depozito veriyorlardı. İşi götürüp bir daha kuka almazlarsa depozitolarını alabileceklerdi. Daha çok para verip iki üç kuka alan kadınlar vardı.

Evden eve hummalı bir dantel örme çalışması vardı. Çeşni Teyze apar topar gözlüğünü bile yeniletmiş, "Güzel, temiz iş. Allah bir kapıyı kapar ötekini açar." diyordu. Kadınlar alacakları para üzerine kurdukları hayali birbirlerine aktarıyorlardı. Kimi ocağını yenilemek, kimi elbise almak, kimi de aylık market alışverişini böylelikle halledeceğini söylüyordu. Tıpkı piyango bileti üzerine kurgulanan tatlı hayallerde olduğu gibi. İş tesliminde parayı peşin alacak olmaları da onları bayağı gayretlendiriyordu. İplikçi ördürdüğü onca danteli yurtdışına ihraç ediyormuş. Ödeme konusunda sorusu, kaygısı olanları "Bizde yamuk yok, erteleme yok ablalar. Para peşin kırmızı meşin." diye rahatlatıyorlarmış.

Modellerin çoğu birbirine benziyordu. Hemen hemen hepsi kare, oval ve yuvarlak şekilli sehpa ve raf örtüsü şeklindeki modellerdi. Çeşni Teyze kadınların hepsinden daha yaşlı olmasına rağmen el alışkanlığından olsa gerek, onlardan önde gidiyordu. Başlangıcı hızlı yapmak istiyor, "Yılların elişçisiyim değmeyin önce bitsin." deyip için için kendisiyle de başka kadınlarla yarışa tutuşmuştu.

Çeşni Teyze yedinci günün son gecesinin geç saatinde kukayı sonlandırmıştı. Tabii bekleyecek hali yok. Sabah olduğunda ilk işi dükkâna yollanmak olmuştu.

Çeşit Çarşısı'nın önüne geldiğinde dükkânın olduğu sokağı rahat görüyordu. Sokak sakinleşmiş eski haline dönmüştü. Sıra beklememek hatta alınacak kuka için daha kolay bir model beğenmek de kolay olacaktı. Bunları düşünüp içinden "Güzel iş, ey yüce Mevla sen büyüksün" diye söylenip haline şükretti.

Yeşil ışık yanınca karşıya geçip, on adım kadar sol yapıp, sonra sağ sokağa saptı. Dükkân buradan sol kol üzerinde kalıyordu. Zaten yirmi otuz adım ya var, ya yoktu. Çeşni Teyze adımlarını dükkâna doğru hızlandırdı. Bir gariplik vardı sanki. Bir hafta on gün öncesine kadar dükkânın önü de çevresi de kadınlarla kıran kırana doluydu. Şimdi caddede o dükkân yokmuş gibi bir hava vardı. Sadece iki kadın dükkâna çıkan basamağa oturmuş ellerini başına dayamışlardı. Dükkânın önüne geldiklerinde Çeşni Teyze doğru yere geldiğinden şüphelenmişçesine, sokağın girişine, sağına soluna bir göz attı. Sonra gelip boşalmış olan dükkânın camına dayanarak içeriyi görmeye çalıştı. Raflar bomboş, ortalık boş kuka kutuları ve ambalaj kağıtlarıyla doluydu. Titreme tutan kollarıyla kepengi sıkıca kavrayarak, "Amanın bu ne iş böyle karılar" diye bağırdı. Kadınlar kendi şoklarıyla baş başa olduklarından Çeşni Teyzeyi duyacak halleri yoktu.

Çeşni Teyze'nin imdadına yan taraftaki dükkân sahiplerinden biri yetişti;

"Teyze onlar önceki gece dükkânı boşaltmışlar."

Çeşni teyze beyninden vurulmuş gibi kesik kesik soluyor, sağ elini yanına çarpıyordu.

"Demek öyle! Bu nasıl iş böyle, bokunu döktüklerim. Kele bu da yeni moda heralım. Börgümüze zıkkım soktunuz. Zıkkım yiyesiniz zıkkım!"

Söylendiği yerde önündeki basamağa yığılır gibi çöktü.

Yeni açılan dükkânın ömrü on günlük olmuştu. Kıyıdan köşeden, Pazar parasından kırpılan, yastık altından çıkarılan, komşudan, bakkaldan ödünç alınan paralarla "depozito" diye iplik satın almışlardı. Adamlar kadınlara kamyon dolusu ipliği satıp toz olmuşlardı.

Çeşni teyze dükkânı boş bulan diğer kadınlar gibi afallayıp bir süre merdivende öylece oturmayı sürdürmüş, kalkmaya yeltendiğinde yalpalayıp, düşeyazmış. İyi görünmediğini fark eden bir esnaf ona yardımcı olup, bir bardak tuzlu ayran içirmişler. Sonra da bir gencin koluna takarak eve gelmesini sağlamışlardı.

Kimse böyle bir şeye inanmak istemiyordu. Şaşkınlık içinde dantelini, yumağını alan dükkânın yolunu tutuyordu. Çok değil bir süre öncesinde tatlı hayallerle gidip geldikleri bu yolda şimdi kırılmış kimi hayalleriyle adımlarını isteksizce atıyorlardı. Acı haber tez yayılırmış. Boş dükkânın önü şimdi ahlayıp, oflayan kadınlarla doluydu. Konu komşudan borçlanarak üç yumak, dört yumak almış olanlar vardı. Kadınların başına çöken ağırlık, kendini titrek adımlarla belli ediyordu.

** Bu öykü, 2007 yılında Petrol-İş Kadın Dergisi tarafından düzenlenen Kadın Öyküleri Yarışması'na katılan 498 öykü içerisinden seçilerek bir kitapta yayınlanan 36 öykü arasından alınmıştır. "Anlatılan Bizim Hikâyemiz, Petrol-İş Kadın Dergisi Kadın Öyküleri Yarışması 2007, Öykülerden Seçmeler"*

Vardiyalı çalışma, hem sağlığı hem iş güvenliğini yakından ilgilendiriyor...

Vardiyalı çalışma, düzensiz uyuma ve sağlığa etkileri

Vardiyalı çalışma düzeni, sağlığı derinden etkiliyor. Bunu sağlık uzmanları da iş güvenliği uzmanları da birçok araştırmayla ortaya koymuş. Sadece uyku düzenini değil, sindirim, dolaşım sistemini de yakından etkiliyor vardiyalı çalışma. Ayrıca işin sosyal hayat ve psikolojik sonuçları da var...

Yapılan üretime veya işin yapısına bağlı olarak sürekli çalışılmasını gerektiren durumlarda arka arkaya sürelerle çalışılması vardiyalı çalışma olarak tanımlanır.

Çalışmanın çoğu geceye denk geliyorsa bu gece vardiyası olarak adlandırılır. Sürekli gece vardiyalarında çalışma olabilir, kısmi gece vardiyaları veya dönüşümlü gece vardiyaları şeklinde biçimleri vardır.

Vardiyalı çalışmanın ilk etkisi biyolojik ritim üzerinedir. İnsan bedeni, gündüzleri aktifliğe, geceleri uyumaya göre programlanmıştır. Ayrıca sağlıklı bir beden için düzenli olarak 7 saat uyku gereklidir. Uyku süresinde azalma veya hiç uyumama hali, dikkat üzerinde ve çalışma performansı, karar verme yeteneği ve algı işlevlerini olumsuz etkiler.

Uyku düzeninin bozulması

Her gün aynı saatlerde uyuyamamak anlamına gelen vardiyalı çalışma, her ne kadar bir süre sonra vücut kısmen uyum sağlasa da- uyumada güçlük çekmeye başlarlar. Dönüşümlü vardiyalı sistemde çalışanların gündüz uykuları, bir süre sonra daha kısa sürelere düşmektedir. Uykusunu tam alamadan uyanık duruma gelmekte ve tekrar uyuyamamaktadır. Bunun sebeplerinden birisi, gündüz saatlerinde çevre sesleri ve uyaranlarının fazla olmasıdır.

Algı ve dikkat bozuklukları

Gece çalışması, daha önce söylediğimiz ritim bozukluğundan kaynaklı olarak yorgunluk ve gündüz alınamayan uykunun iş başında kişiyi zorlaması olarak etki edebilir. Sabah saatlerine doğru uyku etkisi belirgin hale gelir. Kişiyi zorlayan uyku pek çok durumda galip gelir, uyuklama başlar. Bu durumda, gece vardiyasında çalışanlar, uykuyla başetmek için mücadele etmeye başlar. Bu durum, kişinin olaylara tepki verme hızını azaltır, iş kazalarının büyük çoğunluğu bu aralıklarda gerçekleşir.

Mide ve sindirim bozukluklukları

Vardiyalı çalışma, uyku ile ilgili şikayetlere ek olarak yeme düzeninin bozulması, mide ve sindirim sistemi sorunları, hazımsızlık ile sonuçlanır. Yemek düzeninin değişmesi, bağırsak enzimlerini şaşırttığı için vücut bir anda uyum sağlayamaz. Sindirim ve mide bozukluklarına diğer sebep de uyku ile başetmek için aşırı derecede tüketilen çay, kahve ve sigara miktarındaki artıştır.

Dolaşım sistemi rahatsızlıkları

Uyku ve sindirim sistemindeki düzensizlik, dolaşım sistemini de olumsuz etkiler. Kalp ve damar rahatsızlıkları vardiyalı çalışanlarda, düzenli çalışanlara göre daha fazla olduğu yapılan araştırmalarla ortaya konulmuş. Ayrıca gece çalışmalarında tüketilen nikotin ve kafein miktarı, kalp ve damar rahatsızlıklarının artmasında büyük etken.

Güneşi görememek

Sürekli gece vardiyalarında çalışanlarda bir süre sonra D vitamini eksikliği gösterdiğini belirten uzmanlar, ayrıca gece çalışmalarının kanser, tiroit rahatsızlıkları, ayrıca D vitamini eksikliğine bağlı olarak beyin fonksiyonlarında bozulmalar olabileceğine de işaret ediyorlar.

Kalıcı uyku bozuklukları

Yapılan araştırmalar, vardiyalı çalışanların düzenli çalışanlara göre daha kalitesiz uyku uyuduklarına, emekliliklerinde de bu durumun devam ettiğine dikkat çekiyorlar.

Hamilelikte vardiyalı çalışma

Yapılan araştırmalar, vardiyalı çalışan gebelerde, düzenli çalışanlara göre düşük oranlarının daha yüksek olduğunu gösteriyor. Aynı araştırmalar gösteriyor ki, düzensiz saatlerde çalışanlarda bebekler beklenenden düşük ağırlıkta dünyaya geliyorlar. Doğum sonrası da bebeğin beslenmesinde aynı sorunlar yaşanabilmekte, hem annenin düzensiz beslenmesi hem de emzirmede yaşanabilecek aksamalar, doğrudan bebeğin ve annenin sağlığına etki edecektir.

Sosyal hayat ve psikolojiye etkisi..

Vardiyalı çalışanlar, bir süre sonra sosyal hayattaki dengeleri de bozulduğundan giderek içe kapanık, eğlence ve kültürel etkinliklerden uzak, asosyal bir yaşam sürmeye başlarlar. Bunun sonucunda depresyon, sigara tüketiminde artış, obezite gibi sorunlar başlayabilmektedir.

Vardiyalı çalışmaya uygunluk kontrol edilmeli

Sağlık uzmanları, kimsenin kontrolden geçmeden vardiyalı çalışmaya geçmemesi gerektiğini; yaşı ileri olanların, kalp ve damar hastalığıyla diyabet riski taşıyanların, uyku problemi yaşayanların gece çalışmasının sağlıkları için riskli olabileceğini belirtiyor. Bunun için işyerlerine düşen en büyük sorumluluk, vardiyalı çalışanları düzenli olarak sağlık kontrollerinden geçirmek olmalı.

VARDİYALI ÇALIŞMA KADINLARI DAHA OLUMSUZ ETKİLİYOR

Son dönemlerde yapılan bilimsel araştırmalara göre, vardiyalı çalışan kadınlarda sağlık sorunları erkeklere göre daha fazla...

* Araştırma bulgularına göre, beş yıldan fazla süredir vardiyalı çalışan kadınlarda kalp ve damar rahatsızlıkları erkeklerde göre % 19 daha fazla.

* Düzenli uyku eksikliği, hormon ve insülin dengesini bozduğu için diyabet dahil pek çok rahatsızlığa davetiye çıkartıyor.

* Geceleri, ancak karanlık olduğunda vücudun salgıladığı melatonin hormonunun temel görevi, vücudun biyolojik saatini ve ritmini düzenler. Ayrıca vücudun antioksidan tesirlerini güçlendirerek kansere karşı koruma sağlar. Gece vardiyalarında çalışan kadınlarda göğüs kanseri riski fazladır.

Bazı önlemlerle vardiyalı çalışmanın olumsuz etkileri azaltılabilir

VARDİYALI ÇALIŞANLAR İÇİN SAĞLIK ÖNERİLERİ

Vardiyalı çalışma, uzun süreli çalışma haline geldiğinde sağlığı olumsuz yönde etkileyebilir. Bazı küçük önlemlerle bu etkileri azaltabilirsiniz.

İlk olarak uyku sorununuzu halledin. İşten çıkar çıkmaz uyumaya gidin.

Uyumadan önce uyarıcı (kafein, tein) içermeyen sıcak bir içecek için.

Günde en az beş saat uyumaya özen gösterin.

Uyuduğunuz ortamın sessiz sakin ve karanlık olmasına dikkat edin.

Çalışma ve uyku süresi dışında kalan sürenizde mümkün olduğunca hareketli aktiviteler yapmaya gayret edin.

Sağlıklı beslenmeye önem verin. Sebze yemeyi ihmal etmeyin.

Yemek öğünlerini atlamayın. Ama aşırı miktarda yemeyin.

Çay ve kahve tüketimini sınırlandırın.

Uyumadan önceki son 5 saat içerisinde kafein alımını durdurun.

En az iki saatte bir oturduğunuz yerden kalkıp dolaşmaya çıkın.

Sağlık kontrollerinizi düzenli olarak yaptırın.

Geceleri sindirim sistemi gündüze göre daha yavaş çalıştığından, sindirimi zor ağır yemekler yememeye çalışın.

LİKOPEN İÇEREN PRATİK TARİFLER

SOFRANIZIN KIRMIZISI BOL OLSUN!

Kırmızı sebze ve meyvelere rengini veren likopen, ayrıca güçlü bir antioksidandır. Bizim mutfağımızda bol bol kullanırız kırmızıyı. Salça, yemeklerimizin vazgeçilmezi, domates kullanmadığımız yemek yok gibidir... Likopeni bol tariflerle sofralarınız hem lezzetli hem sağlıklı olsun. Afiyet olsun.

Fırınlanmış kırmızı lahana

***Malzemeler**: 1 adet kırmızı lahana, 2 yemek kaşığı zeytinyağı, 3 diş sarmısak, 1 adet limon, Tuz, karabiber*

Hazırlanışı: Fırını 180 derecede önceden ısıtın. Lahananın dışındaki tabakayı çıkartarak temizleyin. Lahanayı boyuna dilimler halinde kesin. 2 cm kalınlıkta dilimleyebilirsiniz. Yağlı kağıt serili fırın tepsisine dilimlediğiniz lahanaları yerleştirin. Sarmısakları havanda biraz tuz ile ezin ve dilimlerin üzerine sürün. Fırça yardımıyla biraz da zeytinyağı sürün. Tuz ve karabiber serpin. Son olarak limon suyu dökün. Fırının orta raf bölümünde yaklaşık 40 dakika fırınlayın. Kenarları kahverengi ve kıtır görünümlü olduğunda fırından çıkartın. Sıcak veya ılık olarak yiyin. Afiyet olsun. ■

Pancarlı humus

***Malzemeler**: 1 adet kırmızı pancar, 1 1/2 su bardağı haşlanmış ve soyulmuş nohut, bir adet limonun kabuğunun rendesi, yarım limonun suyu, tuz, karabiber, 2 büyük diş dövülmüş sarmısak, 2 yemek kaşığı tahin, çeyrek su bardağı zeytinyağı*

Hazırlanışı: Pancarı bir fırın kabına koyup üzerini folyoya kapatın. 180 derecede yaklaşık 45 dakika fırınlayın. Soğuduktan sonra kabuğunu soyun. Nohut, sarmısak, limon suyu, tahini bir kapta blendır veya mutfak robotunda püre haline getirin. Tuz, karabiber ve zeytinyağı ekleyerek mutfak robotunun en yüksek ayarında biraz daha karıştırın. Pürüzsüz hale gelinceye kadar karıştırın. Pancarı küpler halinde doğradıktan sonra onu da karışıma ekleyin. İyice pürüzsüz oluncaya ve bütünleşinceye kadar mutfak robotunda karıştırın. Karışımı tabağa boşalttıktan sonra üzerine çok az zeytinyağı ile servis edebilirsiniz. Afiyet olsun. ■

LİKOPEN'e dair...

LİKOPEN NEDİR?

Likopen sebze ve meyvelerde bulunan karoten familyasına ait bir pigmenttir. Güçlü bir antioksidandır.

LİKOPEN'İN FAYDALARI

Kansere karşı koruyucu etkisi vardır: Likopen, DNA'daki ve hücrelerdeki serbest radikallerin hasarını önleyerek birçok kanser türünün gelişmesini engelleyici etkisi vardır.

Güçlü bir antioksidandır: En fazla antioksidan etkiye sahip olan likopen, oksidatif stres hücrelerini koruyarak hücreleri tehlikelere karşı koruyucu görevi olan hücre zarlarını kuvvetlendirir.

Kalp sağlığı için önemlidir: Likopen damar tıkanıklığı, damar sertliği ve birçok kalp-damar hastalıklarına sebep olan kötü kolesterolün dengede olmasını sağlar.

Kemik sağlığı için faydalıdır: Kemiklerin sağlıklı kalmasını sağlayarak osteoporozun (kemik erimesi) önlenmesine katkıda bulunur. Likopen, kemiklerdeki oksidatif stresi azalttığı için menopoz dönemindeki kemik erimesi riskini de azaltır.

Cilt sağlığı için önemlidir: Hücrelerdeki oksidatif stresi azaltarak yaşlanma ve kırışıklıklara karşı önleyici etkisi vardır. Ayrıca cildi güneşin zararlı ultraviyole ışınlarından da korur.

Göz sağlığına etkileri: Katarakt gibi göz hastalıklarının önlenmesinde likopenin büyük etkisi vardır.

Likopenin diyabete etkisi: Araştırmalar, likopenin Tip-2 diyabet tedavisinde oldukça verimli olduğunu göstermektedir.

Likopen hem sıcak veya soğuk olarak saklanabilir. Kimyasal yapısında herhangi bir bozulma olmaz. Domates piştikçe likopen oranı artmaktadır ve zeytinyağı ile birlikte yenildiğinde daha iyi sindirilir.

HANGİ BESİNLERDE VAR?

Likopenin en çok bulunduğu besinleri şöyle sıralayabiliriz: Domates, karpuz, kırmızı greyfurt, papaya, kırmızı tatlı biber, kırmızı lahana, mango, havuç, kırmızı pancar. Domates salçasında da bol miktarda likopen bulunur.

Sağlıklı ve lezzetli içecek:

Zencefilli Portakallı Havuç Suyu

Kış geliyor, sonbaharın son ayında kışa hazırlık için bağışıklık sisteminizi güçlendirmeye başlamanızda fayda var. Hem lezzetli hem sağlıklı bir içecek olan portakallı havuç suyu bunun için birebir. Bol vitaminli bir kış geçirmeniz dileğiyle afiyet olsun.

Melzemeler: 2 orta boy havuç, 2 portakal, 1 yeşil elma, 1 adet kırmızı pancar, küçük bir parça zenfecil kökü

Havuçları, pancarı ve elmayı yıkayıp soyun ve meyve sıkma robotunda suyunu sıkın veya rendeyip süzgeçten geçirin. Zencefili rendeleyip suyunu ayırın. Portakalı sıkın. Her birini bir kapta karıştırın. Fazla bekletmeden tüketin. Dilerseniz biraz limon suyu ekleyebelir, pancar yerine, ya da ek olarak domates de kullanabilirsiniz. Afiyet olsun... ■

petrol-iş
kadın
53
EYLÜL 2016
Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası Kadın Dergisi

Gebze Kadın Komisyonu'ndan mektup var...

Haklarımız:
KAYIT DIŞI KADIN ÇALIŞANI BES DE GÖRMÜYOR

Bandırma'dan üye eşi Gül Kurt:
BUNDAN SONRA HAYALİM BU

Şiddeti, failine yönelerek çözmek.... KADINA YÖNELİK ŞİDDETİ ÖNLEMEYE DAİR

Bu sayıda konumuz:
EMEKLİLİK
KIDEM TAZMİNATI
YIPRANMA PAYI

PETROL-İŞ'Lİ KADINLAR KONUŞUYOR

BİLGEKIZ

Petrol-İş'in yeni kadın yüzü...
ÜRETKENLİĞİN VE ESTETİĞİN SİMGESİ EMEKÇİ KADIN

PETROL-İŞ KADIN'IN EKİ...